

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Ispraznjen oddelki: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokrajinskem svetu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Cora Post. No. 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in Kt. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izšla vsak dan razen ponedeljka
Narodna banka in pošta Ljubljana
in inozemstvo sklicujeta »Ponedeljski Jutro«
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 3, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 3, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Il porto di Algeri attaccato

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 10 marzo 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1019:

In Tunisia nulla da segnalare.
Bombardieri germanici hanno attaccato il porto di Algeri colpendo le attrezzature

portuali e danneggiando un piroscafo di medio tonnellaggio.

Due velivoli della formazione che ieri notte sganciava bombe su Palermo sono stati abbattuti dal tiro della difesa contro-aerea di Porto Empedocle.

Napad na pristanišče Alžir

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 10. marca naslednje 1019. vojno poročilo:

V Tunisu nič omembe vrednega.
Nemški bombniki so napadli pristanišče Alžir, zadeli pristaniške naprave in pošto. dovali parnik srednje tonaže.

Dve letali iz skupine, ki je včerajšnje noč metala bombe na Palermo, je sestrelila protiletalska obramba v Porto Empedocle.

Padli za Domovino

Seznam izgub Oboroženih sil za mesec februar

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil poroča:

Izgube v mesecu februarju in tiste, ki niso bile upoštevane v prejšnjih seznamih in za katere so do 28. februarja dospele

predpisane listine in imenske označbe, so naslednje

Vojska in Milica:
Severna Afrika: padlih 436, ranjenih 579, pogrešenih 1364.

Rusija (šestnajsti seznam): padlih 3125 (samo za 845 je prispelo dokumentirano poročilo), ranjenih 12.793, pogrešenih 38.918. Balkan in ostala zasedena ozemlja: padlih 375, ranjenih 723, pogrešenih 95.

Metropolitansko ozemlje: padlih 76, ranjenih 124.

Mornarica:
padlih 92, ranjenih 156, pogrešenih 484.

Letalstvo:
padlih 59, ranjenih 68, pogrešenih 133.

Trgovinska mornarica:
padlih 149, ranjenih 21.

Seznami padlih so objavljeni v izrecnem dodatku lista »Le Forze Armate«.

Slavnim borcem in njih družinam ganljivo neminljiva hvaležnost Domovine!

Odbiti sovjetski protinapadi pri Harkovu

Nemško prodiranje se nadaljuje — V srednjem odseku je bilo uničenih 17 ruskih tankov
Popuščanje sovjetske ofenzive pri Stari Rusi

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 10. marca. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na jugu vzhodne fronte je trajna odjuga omejevala bojne operacije na krajevno bojno delovanje, nasprotno pa je pridobil nemški napad zapadno in severozapadno od Harkova nadalje na prostoru. Čeprav je sovražnih vrhlov v boj naglo naprej poslani čete, ki so v ogorjenih protinapadih izkpravale, so dosegle naše napadalne divizije svoje dnevne cilje.

V odseku pri Orlu je sovražnik na široki fronti prešel k novim močnim napadom, ki so bili zopet z nenavadno velikimi krvavimi izgubami odbiti.

V srednjem odseku vzhodne fronte je poskušal sovražnik z močnimi silami brez uspešne vdreti v načrtne odmakalne pokrete. Nemške divizije so pri tem sestrelile 17 oklopnih voz in našle pred svojimi postojankami 2000 padlih sovjetskih vojakov. Mesto Bjelji je bilo preteklo noč po načrtu in presenetljivo za sovražnika izpraznjeno.

Sovražni naskok proti našim postojankam pri Stari Rusi je večer popustil v silovitosti prejšnjih dni, več krajevnih napadov sovražnika se je ponesrečilo.

Močni oddelki letalstva so na težiščih bojnega delovanja izvedli silovite udarce

proti postojankam, kolonom na pohodu in oskrbovalnemu prometu sovražnika.

Na afriškem bojišču vlada mir. Pri nočnem napadu nemških bojnih letal na pristanišče Alžir je bila zažgana trgovska ladja srednje velikosti.

Posamezna sovražna letala so včeraj podnevi priletela nad nemško ozemlje, ne da bi metala bombe. Ponoči je napadlo britansko letalstvo mesto München. Prebivalstvo je imelo izgube. Povzročena je bila velika škoda v stanovanjskih okrajih, več blišnicah, cerkvah in drugih kulturnih spomenikih. Tudi na več krajev zapadne Nemčije so bile posaniči odvržene rušilne bombe. Povzročile so manjšo škodo na poslopih. Nočni letci in protiletalsko topništvo so sestrelili 12 sovražnih bombnikov.

Nemška brza vojska letala so izvedla podnevi uspešen napad v nizkem letu proti južnoangleškemu mestu Worthing. V pretekli noči so skupine nemškega letalstva ob dobri vidnosti bombardirale mesto Hull. Druga bojna letala so napadla pristaniška mesta ob južni angleški obali. S teh uspešnih napadov se eno letalo ni vrnilo.

Pred nizozemsko obalo je napadel oddelek britanskih brzih čolnov nemški konvoj. Zaščitne edince so odbile napad, potopile 3 sovražne brze čolne in zažgale dva nadaljnja.

VAŽNI SKLEPI VLADE

Duce je predsedoval seji ministrskega sveta — Narodni spomenik d'Annunziu — Goreča skrb za svoje padlih za Domovino — številni ukrepi za ojačenje udarne sile naroda

Rim, 9. marca, s. Pod predsedstvom Dučija se je davi ob 10.30 sestal ministrski svet, ki je med drugim odobril sledeče ukrepe:

Predsedništvo:

Na predlog Dučija, šefa vlade, je bil odobren načrt za postavitev narodnega spomenika Gabrieli d'Annunziu v Pescari na državne stroške.

Kakor je bilo že objavljeno, je bilo ob petletnici smrti Gabriela d'Annunzia predlagano, naj se postavi v Pescari narodni spomenik v počastitev poeta in vojaka, ki je služil Domovini s svojimi plemenitimi stih, s svojo besedo in krepostjo borca. Spomenik bo postavljen po volji.

Zunanje zadeve:

Na predlog Dučija, ministra za zunanje zadeve, je bilo odobrenih več naredb raznega značaja.

Notranje ministrstvo:

Na predlog Dučija, notranjega ministra, je bila odobrena zakonska odredba s posebnimi pravili za oddajanje stanovanj v

prid. odselencev. Najemniška stranka dobiva pravico predhodnega razveljavanja najeminske pogodbe, če mora zaradi odselitve zapustiti svoje bivališče. Lastniki nepremičnin morajo županstvu javiti vse razpoložljive lokale. Stranke so obvezane prijaviti županu najete lokale, ime najemnika in najemne pogoje in to tudi za že najete lokale. V vsaki občini se ustanovi posebna komisija, ki bo nadzorovala prijavo lokalov in njih cene. Prefekti lahko podelijo županom oblast za revizijo lokalov, ki naj se dodelijo odselencem.

Ministrstvo za Italijansko Afriko:

Na predlog ministra za Italijansko Afriko je bil odobren zakonski načrt s pravili o postopanju z v Libiji bivajočimi ali nastanjenimi osebami.

Ministrstvo za pravosodje:

Na predlog ministra za pravosodje je bil odobren zakonski načrt z dopolnilnimi pravili k zakonu z dne 9. julija 1940-XVIII št. 924. glede prekinitve kazenskega postopanja in izvrševanja kazni. Nadalje sta bila odobrena zakonska načrta z dopolnilnimi normami k službenemu redu sodnikov, ki bodo tudi deležni posebnih ugodnosti za zasluže demografskega značaja, kakor osebje ostalih državnih uprav, in zakonski načrt glede ugodnosti za praktike in pripadnike svobodnih poklicev, ki so se udeležili vojnih operacij v sedanji vojni, analogno kakor je bilo določeno za povratnike iz vojne 1915—18, z etiopeke vojne in iz španske vojne.

Finančno ministrstvo

Na predlog finančnega ministra je bil odobren načrt odredbe o davčnih olajšavah za kraje, ki so bili poškodovani ob vojnih napadih. Predvidene so tudi olajšave v plačevanju krajevnih davkov, kakor družinskega davka, davka na vozila, klavirje, bičlarje, pse itd. Načrtje so bili odobreni zakonski načrti o davčnih olajšavah pri ustanavljanju družb za medsebojno zavarovanje h'čnih lastnikov, ter zakonski načrt o posebnih davčnih olajšavah, s katerimi naj se omogoči obnova uničenih ali hudo poškodovanih naprav ali poslopij in s katerimi se olajša preselitev naprav in obratov v manj izpostavljen kraj.

Vojno ministrstvo

Na predlog Dučija, vojnega ministra, je bil odobren zakonski načrt, ki ga je predložil Duče, s katerim se smatrajo za »službe pod zastavo« za dobo dvanajstih mesecev vojni in militarizirani Oboroženih sil države, ki so od 11. junija 1940-XVIII. do enega leta po ustavitvi sovražnosti podlegli ranam ali poškodbam, dobljenim v vojni službi ali ki se pogrešajo.

Odredba, ki spada v splošni okvir skrbstva Režima za borce in njih družine ima izredno visok moralni pomen, ker smatra po fašistični etiki za duhovno navzoče v bojnih vrstah in pod zastavami tiste, ki so žrtvovali za Domovino svoje življenje. Fašistična Italija hoče izpričati večno čustvo in sveto hvaležnost svojim slavnim padlim in vlt vsem, ki se borijo za zmago našega orožja, vedno in mirno zaupanje za bodočnost njih družin. katerih Domovina ne sme pozabiti. S tem se zagotavlja svojem padlim gospodarstva pomoč na podlagi plače ali prejemkov, ki so jih padli imeli, ko so preminili. Duče je hotel da se tako pomaga svojem, poleg pomoči, ki jo določajo ostali veljavni zakoni. Družina padlega bo zato lahko premagala skrbni gnotnega značaja v dobi krize, preden se gospodarsko prerasmeri. Pomoč se bo ravnila po činu in bo znašala najmanj 300 lit mesečno za vojaške Oboroženih sil. V pristojnih resortih se postavljajo pravila o izplačevanju teh doklad, ki bodo objavljali v tisku, brž ko bodo odobrene, obenem z datumom njih izplačevanja.

Mornariško ministrstvo.

Na predlog Dučija, ministra mornarice, je bil odobren zakonski načrt, ki podeljuje ministru za mornarico za sedanje vojno stanje pravico imenovati za rezervne oficirje v zboru Glavnega stana in mornariškega inženjerstva kapitana za dogo vožnje in mornariške strojninarje.

Ministrstvo za letalstvo:

Na predlog Dučija, ministra za letalstvo, je bil odobren zakonski načrt, ki prinaša spremembe k zakonu z dne 27. aprila 1942-XX. tičečem se položaja pogrešenih, ujetih ali interniranih oficirjev Kr. letalstva ter zakonski načrt o odškodninah vojaškemu in civilnemu osebju Kr. letalstva. Nadaljnji zakonski načrt prinaša ugodnosti za gojenja zavodov narodne ustanove, ki so sinovi letalcev in ki se po tem ukrepu lahko imenujejo za rezervne podporočnike letalskega inženjerstva.

Ministrstvo za narodno vzgojo:

Na predlog ministra za narodno vzgojo je bil sprejet zakonski načrt, s katerim se proglašajo za nacionalno izdanje publikacij pedagoških spomenikov Italije, ki jo bo izdala Kr. Akademija Italije. Sprejete so bile dalje odredbe, ki določajo način plačevanja šolskih taks v primeri odselitve učencev.

Ministrstvo za javna dela:

Na predlog ministra za javna dela je bil sprejet načrt zakona, s katerim se odloži za dve leti po vojnem stanju rok za izvedbo regulacijskega načrta mesta Galarate ter zakonski načrt o spremembah regulacijskega načrta Littoria.

Ministrstvo za poljedelstvo in gozdove:

Na predlog ministra za poljedelstvo in gozdove je bil odobren zakonski načrt, tičeč se razširjenja strojne mlavnice na Siciliji. Država prispeva k stroškom za nabavo strojnih mlatinic... Prefekti sicilskih pokrajin lahko odredijo obveznost mlatanja

s stroji, kjer okoliščine to dopuščajo. S posebnimi nagradami se bo podpiral razvoj mlatanja s stroji v predelih, kjer se strojne mlatinice že uporabljajo.

Ministrstvo za promet:

Na predlog ministra za promet, je bil odobren načrt odredbe o obvezni odstranitvi radiofonskih zunanjih anten, izvzemši anten, za katere postavitev so pristojne oblasti dale dovoljenje. Naznačiti je treba radiološke in elektromedikalne aparate z visoko frekvenco. Izvzeti so aparati znanstvenih zavodov, bolnic in javnih laboratorijev.

Ministrstvo za korporacije:

Na predlog ministra za korporacije je bil odobren načrt ukrepa, ki pooblašča nacionalni zavarovalni zavod za prevzem zopetnega zavarovanja v primeru požarov, ki so bile podeljene nekaterim zavodom z zakonom 9. julija 1940-XVIII in katere bodo dobivali zaposleni v industriji tiska in člani fašistične narodne ustanove pokojninskih hiš.

Ministrstvo za vojno proizvodnjo:

Na predlog ministra za vojno proizvodnjo je bil odobren načrt odredbe o opustitvi dela po zaposlenih v objektih za vojno proizvodnjo. Predvidene so strožje kazni za opustitve dela za dalje ko 24 ur. Predvidena je kazen ječe do šestih mesecev, za sojenje pa je pristojno vojno sodišče.

Zasedanje ministrskega sveta se je končalo ob 12. uri. Prihodnje zasedanje bo v drugi polovici meseca aprila.

Seja odbora za oskrbo pod predsedstvom Dučija

Rim, 9. marca, s. Danes je medministrski vzporedni odbor za oskrbo razdeljevalje in cene pod predsedstvom Dučija od 17. do 19. ure nadaljeval svoje delo. Odbor je proučil stanje rudarske proizvodnje o čemer je obširno poročal z vseh vidikov in zlasti z gospodarskega državnega podtajnika v ministrstvu za korporacije Cianetti. Odbor je poudaril znatne napore italijanske rudarske industrije za zagotovitev neogibno potrebnih surovin in za vzdrževanje izmenjave s tujino, tako da se močni kontingenti nekaterih rud izvažajo.

Odbor je v celoti odobril veljavno blokiranje cen za razne proizvode. Država bo s svojo intervencijo ojačala proizvajalno prizadevanje v nekaterih panogah gospodarstva.

Končno je odbor proučil proizvajalno stanje oskrbovanja s kromiti, ki so temeljne važnosti za vojno industrijo ter za civilne potrebe ter je izrazil zadovoljstvo sprico uspehov, ki jih je dosegel italijansko rudarsko podjetje (AM-MI).

Poročali in govorili so o raznih vprašanjih ministri Acerbo, Pareschi in Bonomi, državni podtajnik Cianetti, nacionalni svetnik Landi in prof. Ballella.

Prihodnji sestanek odbora bo 27. marca ob 17. uri.

Nameščenci kreditnih podjetij Dučiju

Rim, 9. marca, s. Sestala se je izvršilna skupščina fašistične konfederacije nameščenecv kreditnih in zavarovalnih podjetij, ki je z velikim zadovoljstvom sprejela na znanje ukrep, s katerim je Duče razširil na nameščence, ki jih zastopa, pravico do nagrad ob dvajsetletnici Revolucije. Skupščina je kot tolmач v konfederacijo uvrščenih kategorij izrazila Dučiju vdano zahvalo. Dučev sklep je priznanje marljivosti in discipline nameščenecv v bankah in zavarovalnicah, ki hočejo biti vedno bolj vredni tovaršev v orožju in prispevati z vsemi svojimi energijami k dosegu zmage.

Nemški tisk o sklepih vlade v Rimu

Berlin, 10. marca, s. Vsi današnji listi objavljajo pod velikimi naslovi poročila o ukrepih italijanske vlade v korist družinam borcev, zlasti padlih in ranjenih, ki jim bo po Dučjevi volji priznana primerna pokojnina z dodatnimi podporami. Nemški listi opozarjajo na duha človeške vzajemnosti, ki veje iz teh ukrepov in ki je eden izmed trdnih temeljev fašistične doktrine.

Dan japonske vojske

Tokio, 9. marca, s. Jutri bo Japonska poslala dan vojske, ki sovpada z 38. obletnico bitke pri Mukdenu, kjer se je izkazalo junaštvo japonskih oboroženih sil. Bitka pri Mukdenu je bila odločilna za vojno v Mandžuriji, s katero se je zrušila ruska vojaška sila v Aziji. Slavnosti bodo po vsem japanskem cesarstvu in v vzhodni Aziji. Proslavljena bo vojska, ki se bori v največji zgodovinski vojni. Vojska je za te slavnosti izbrala geslo: »Ukitaš jaman.« kar pomeni »Ukitaš sovražnika do konca vseh koncev.« Geslo je bilo objavljeno na letakih, ki kažejo japonskega vojaka, ko napada z bajonetom ter tepta angleško in ameriško zastavo. V ozadju mu sledijo tanki. V Tokujo bo zborovanje veteranov iz rusko-japonske vojne in povratnikov z južnega ozemlja, številni novinarji, ki so obiskali razna prizorišča vojne, bodo govorili v vseh mestih Japonske. Nad Jokihamo in Tokijem bodo nastopila letala, ki so bila zaplenjena sovražniku.

Rim, 10. marca, s. Ob 38. obletnici zmage pri Mukdenu, ki je praznik japonske vojske, se bo japonska kolonija v Rimu poklonila v velepoljaništvu spominu padlih, ki so se žrtvovali v službi cesarja za domovino.

Nemška protiofenziva južno od Harkova

Berlin, 9. marca. Bitka zapadno od Harkova divja z nezmanjšano silo in ima svoje središče približno 15 km od mesta. Gre za osvojitve glavne sovjetske obrambne črte, ki se opira na neki manjši pritok reke Donca. Na vzhodnem bregu te rečice so Nemci osvojili že cel niz mostišč in vrhlov ruske divizije proti Harkovu, dočim so istočasno brzi oddelki dosegli južno od Harkova reko Donec in prekinili veliko železniško zvezo proti jugozapadu. Treba je upoštevati dejstvo, da se je sovjetski odpor, ki je bil še nedavno precej šibak, znatno ojačil in postal tem bolj silovit, čim bolj se Nemci približujejo Harkovu. Dočim levo krilo nemške južne fronte zavzema postojanke ob gornjem toku Donca in dočim nemške čete v srednjem odseku utrjujejo zopet zavzeta mostišča na vzhodnem bregu srednjega toka reke, je desno krilo, ki deluje južno od Vorščilovgrada, začelo obkroževalni manever v smeri proti temu mestu. Iz te poteze se smejo pričakovati zelo zanimive posledice. Danes se ne more še reči, h kakemu cilju stremi nemška ofenziva proti Doncu in preko te reke, ker se ne ve, ali ima nemško vrhovno poveljstvo samo namen. potisniti fronto na Donec ali pa si je postavilo bolj daljnosežne operative cilje. Središče nemške akcije je torej med Harkovom in Vorščilovgradom, središče sovjetske ofenzive pa je verjetno v odseku med Orlom in Kalugjo južno od Suhiničev. Na tem področju so Rusi podvezeli preteklo nedeljo velik napad z devetimi pehotnimi divizijami in s štirimi oklopnimi brigadami. Tega dne so nemške baterije izstrelile 200.000 granat v odseku pri Suhiničev. Rusi pa so tu osredotočili 150 baterij in 50 udarnih topov ter podvezli hudo obstreljevalno akcijo. Iz teh podatkov je jasno razvidno, kako silovita borba se je razvila v tem kratkem odseku fronte. Tako z nemške kakor z ruske strani so šle v borbo znatne oklopne sile in samo v nedeljo in ponedeljek je sovrážnik izgubil 115 oklopnih voz. Vse kaže, da si Rusi na področju pri Suhiničev prizadevajo doseči kak uspeh odločilnega pomena.

Tako je »Zasedba« Sičevke, ki jo je Berlin javil v nedeljo popoldne objavila Moskva šele 8. t. m. ponoči s posebnim vojnim poročilom. To je nov dokaz, da skuša boljševiška propaganda razširiti prepričanje o velikih ofenzivnih uspehih sovjetskih čet, dočim v resnici ruske sile le slede Nemcem, ne pa, da bi jih zasledovale.

»Börsenzeitung« priobčuje zanimivo poročilo svojega vojnega dopisnika Brügge-manna, ki se nahaja pri diviziji, prodirajočih proti Harkovu. Dopisnik pripoveduje, da so bili Rusi popolnoma iznenadeni zaradi bliskovitega nemškega napredovanja med Poltavo in Doncem in da so morali prepu-

stiti Nemcem veljkanske množice vojnega blaga, ker niso imeli časa, da bi ga uničili.

Nemci so se razen tega pelastili tudi velike avtomobilske ceste, ki vodi iz donške kotline proti severovzhodu in po kateri prihajajo neskončne vrste tovornih avtomobilov, oklopnih voz, motoriziranih topov, cistem in motorizirane pehote. Nemci se s tem sicer izpostavljajo nenadnim napadom sovjetskih skupin, ki še niso uničene, in se res čisto dogaja, da manjši oddelki sovjetskih oklopnih voz presenečajo nemške oskrbovalne kolone. Da bi se izognilo prevelikim izgubam, je nemško vrhovno poveljstvo poslalo velike jate strogolavcev, ki letno nad oskrbovalnimi kolonami, nadzorujejo sosedna področja ter takoj prihitijo na pomoč, kadar jih pozovejo po radu. Tako nemškemu vrhovnemu poveljstvu ni treba zmanjševati naglice pohoda s tem, da bi bilo prisiljeno izgubljati čas z oščevanjem zasedenega ozemlja. (Le Ultime Notizie.)

Najstrašnejše orožje nemškega letalstva

Stockholm, 9. marca, s. Zadnji napad nemškega letalstva na London je bil za Angležev nevshečno presenečenje. Med napadajočimi letali so obupani Londončani opazili tudi nekaj letal tipa »Heinkel 177«, ki se smatrajo za najstrašnejše orožje nemškega letalstva. Ti štirimotorni, ki nosijo lahko več kakor šest ton tovara, dosežejo brez težave New York, ga bombardirajo in se lahko zopet vrnejo na izhodiščno poročila. Nastop »Heinkelov 177« prica, da gradi Nemčija ta letala v velikem številu. V Angliji računajo z možnostjo, da bodo nekoga dne mesta Amerike imela neljube obiskovalce.

Nadaljnje izkustvo Londončanov ob zadnjem napadu je bilo, da so protiletalske baterije za mesto prav tako nevarnost kakor sovražne bombe. Število granat, ki niso eksplodirale in so deževale na London, je bilo tolišno, da je vzbudilo veliko vznemirjenje. Tudi žrtve je bilo mnogo. Prebivalstvo zahteva takojšnje ukrepe proti temu. Nekateri listi so ironično pisali, da bi se bombardiranja še dala prenesti, če ne bi bilo protiletalske obrambe.

Porazi sovjetskih čet na finskem odseku

Helsinki, 9. marca, s. Finsko vojno poročilo v zadnjih 24 urah javlja:

Na vseh kopnih frontah običajni medsebojni topniški ogenj in spopadi patrulj. Sovražnik je utrpel očitne izgube. Številne sovjetske patrulje so bile popolnoma

Na zapadu sestreljeni angleški bombniki

Berlin, 9. marca, s. Med včerajšjim letalskim napadom na obalno področje zasedenih držav na zapadu je protiletalska obramba sestrelila sedem sovražnih letal, med njimi tri težke bombnike. Doznava se zadaje iz vojaškega vira, da je nemška protiletalska obramba med terorističnim napadom angleških letal na Nürnberg sestrelila deset bombnikov.

Berlin, 9. marca, s. Angleško letalstvo je preteklo noč izvedlo nov terorističen napad na Nürnberg. Hudo so bile zadete tri bolnice in dve zaklonišči za starce. Med drugim so angleške bombe zadale gledališče, nemški muzej in staro zgodovinsko davčno postopje. To je bilo med najpešimi umetniškimi poslopji starega Nürnberga iz petnajstega stoletja.

Nova turška vlada

Ankara, 10. marca, s. Nova turška vlada je sestavljena takole: predsednik Surku Saradzoglu, pravosodje Ali Riza Turk, narodna obramba Ali Riza Artukel, notranje zadeve Rečet Paket, zunanje zadeve Numan Menemencoglu, finance Fuat Agrali, prosveta Hasan Ali Jucl, javna dela Sili Dai, gospodarstvo Fuad Sirmen, narodno zdravje Hulusi Alatas, monopoli Suad Haidi Uruglu, kmetijstvo Sevet Rasit Hatipoglu, promet Ali Fuat Cebesaj, trgovina Kolal Said Siren. Ministri za pravosodje, gospodarstvo, trgovino in monopole niso bili doslej člani vlade.

Carigrad, 9. marca, s. Predsednik turške vlade je v razgovoru z nekim angleškim novinarjem podal nekaj zanimivih izjav o odnosih med Turčijo ter arabskimi pokrajinami na Srednjem vzhodu. Saradzoglu je dejal, da te države lahko vedno računajo na Turčijo pri vsem, kar se tiče njihovega gospodarskega in kulturnega razvoja. Ankarska vlada bo tudi zelo razširila mrežo prometnih zvez z arabskimi državami.

Kar se tiče Egipta, je Saradzoglu izrazil upanje, da bo lahko dal na razpologo za trgovski promet z egiptovskimi pristanišči nekaj parnikov. Turško-egiptovski odnosi so zadovoljivi.

Na vprašanje o Dardanelah pa je turški ministrski predsednik povedal, da Turčija naravno straži Dardanele in da je trdno in neomajno odločena brniti jih ne le v vojni, marveč tudi v miru. Novinar ga je nato vprašal še o odnosih Turčije do drugih sosednjih držav, s katerimi jo vežejo prijateljske vezi, ni pa omenil Rusije, razen posredno v zvezi z morskimi ožninami.

Nov predsednik angleške spodnje zbornice

Stockholm, 10. marca, s. Včeraj je bil v Londonu po starem in zamatnem ceremonijalu izvoljen novi predsednik spodnje zbornice (speaker) v osebi polkovnika Cliftona Browgna.

Letalska nesreča dveh francoskih oficirjev

Ankara, 10. marca

Ameriška spoznanja o podmorniški nevarnosti

25 milijonov ton manj trgovskega brodovja kakor ob vstopu Amerike v vojno

Berlin, 10. marca. s. V zadnji številki je revija »Liffe« objavila svarilo ameriški javnosti glede vedno večje nevarnosti podmorniške vojne. Nihče ne bo nikoli mogel pisati med drugim reviji, prikazati pravo sliko strašne in ogromne bitke na severnem Atlantiku. Vojna na Atlantiku kaže v vsej luči, da je Atlantik življenjski živec združenih narodov. Če bi bil ta živec odrezan, bi bile vse štiri bojne fronte izolirane. Anglija bi bila izstradana in dobave Rusiji po morju bi bile onemogočene. Konvoji bi lahko prišli na Sredozemsko morje same okrog Afrike in v tem primeru bi se vsi Eisenhowrov in Montgomeryjev načrti izvalovili. Ni pretirana trditev, da je severni Atlantik edina resnično važna fronta v tej vojni. Hitlerjeva strategija v bližnji bodočnosti stremi po odrezanju tega življenjskega žveca. V Londonu računajo, da zgradi Nemčija za vsako potopljeno podmornico dve toni. Podmornice, ki jih Nemci sedaj gradijo za boj na Atlantiku, so tako popolne, da je del našega sedanjega orožja proti njim zastarelo. Super-podmornice so večje in hitreje. Pogreznitve se lahko naglo pod morsko površino in jih zaradi tega ni mogoče uničiti z globlinskimi bombami. K temu prihaja še nova taktika napada v eskadrh proti katerim bi se moralo uporabljati večje število edinic, ki spremljajo konvoje, prav teh pa zavezniška mornarica nima na razpolago. Konvoji plovejo po najbolj nevarni pomorski poti in so slabo zaščiteni, zaradi česar so izgube tako katastrofalne. Številke o sedanjih izgubah niso znane, toda Drumond trdi, da dosega

strašno število milijona ton na mesec. To so večje izgube, kakor smo jih imeli v kateri koli dobi svetovne vojne. Polkovnik Knox trdi, da izgube niso tako velike, toda tega ne more dokazati. Združeni narodi imajo sedaj za 25 milijonov ton manj trgovskega brodovja kakor ob vstopu Amerike v vojno. Čeprav bi se posrečilo zgraditi več ladij, kakor jih sovražnik potopi, je to gotovo zelo drag in katastrofalen način vodstva vojne. Te izgube so kakor gigantski zavora za vse ofenzivne načrte proti Evropi. Potrebni bi deset ton za prevoz enega vojakov z vsake njegove opreme v Evropo, za njegovo oskrbovanje pa je potrebna pol-druška tona. Pri sedanjih potopitvah bi bila cena za ofenzivno večjega obsega nepreračunljiva. Podmorniška vojna zelo koristi Hitlerju, ker povzroča zadostno škodo za ovrnanje razširjanja našega napada. Ta položaj je nastal zaradi tega, ker ameriško javno mnenje in ameriška mornarica nista spoznala važnosti severnega Atlantika. Mornarica je posvečala svojo pozornost predvsem Pacifiku, smatrajoč angleško gospostvo na Atlantiku za samo po sebi umetno. V Washingtonu se niso menili za zaščito zgriženih ladij. Cenzura mornarice je odela v tajnost svoje zmote. Javno mnenje ničesar ne ve o tem kaj počneja mornarica, in šele sedaj doumeva, da je severni Atlantik življenjska pot demokraciji. Javnost tudi ne ve, da je ta pot v hudi nevarnosti. Treba je vse žrtvovati za zaščitenje varnosti na tej poti. Javnemu mnenju niso dovolili, da bi se zanimalo za podmorniška vprašanja, toda čas je, da se mornarica prebudi.

Razpoke v zavezništvu med Washingtonom in Moskvo

Odpor proti Rooseveltovi politiki narašča

Berlin, 9. marca. s. Popolnanski listi objavlja glavne odstavke govora, ki ga je imel podpredsednik Združenih držav Wallace, in poudarja, da je Wallace izkoristil priliko za pripravljanje terena za svoje bližnje potovanje v Južno Ameriko. Znano je, da se v Južni Ameriki pojavljajo vedno močnejša protiboljševška stremjenja in da v južnoameriških krogih niso naklonjeni Rooseveltovemu zavezništvu s Krenlijem. V Ameriki skušajo hlinavsko s frazami podčrtati krščanski značaj demokracij in poudarjati boljševiško nevarnost. Ta igra je sedaj po godu Američanom v Severni Ameriki.

Buenos Aires, 10. marca. s. V govoru, ki ga je imel te dni, je podpredsednik Združenih držav Wallace tudi trdil, da bi bila nova tretja svetovna vojna neizbežna, če bi Rusija zopet sprejela načela Trockega. V tujakih političnih krogih poudarjajo, da je Wallace svoj poudaril, da je Stalin opustil cilje, ki si jih je zastavil Trocki, namreč boljševizacije sveta, in da je sprejel načelo evolucije v demokratskem smislu. Trockiistični pokret je bil nevaren, ker je stremel po porušitvi vse zapadne civilizacije, toda evolucija moskovskih despotov je še bolj nevarna, ker bi se naslanjala na panslovanstvo in bi načeljevala stara carska imperijalistična stremjenja. Ker je Wallace ekspozit ameriških kapitalističnih interesov, ga seveda le malo skrbi, kaj bi ruski imperijalizem počel v Evropi. Skrbi ga samo komunistično udejstvovanje, ki bi lahko škodilo ameriški plutokraciji. Za preprečenje te nevarnosti si Wallace želi sporazuma med marksizmom in demokracijo. Če bi pa do sporazuma ne prišlo, Wallace brez obotavljanja priznava, da bi bila tretja svetovna vojna usodno potrebna za ustavitev prodiranja boljševizma.

Ljubna, 9. marca. s. Ves anglosaški tisk se razburja zaradi izjav ameriškega veleposlanika v Moskvi Standleya o vprašanju pomoči Rusiji. Standleyeve izjave so učinkovale kakor bomba v političnih krogih v Ameriki in Angliji. Neki član ameriškega kongresa je takoj zahteval, naj se nadzorstvo nad odobrenjem zakona o najeznanju in posojevanju takoj prenese od predsednika na kongres. Nekateri listi pišejo o »razpakah med Washingtonom in Moskvo. Drugi so, nanašajoč na zadnje izjave podpredsednika Amerike Wallaceja glede po-vojnih odnosov med demokracijo in boljševizmom, v skrbah, da ne bo več dolgo mogoče sodelovanje med demokracijami in boljševizmom. V zadnjem času so se zlasti po konferenci v Casablanci pojavili v ameriških krogih resni dvomi o možnosti takega sodelovanja. Ruski zaveznik, pravijo, je

Komunistični porazi v Horjulu in okolici

V noči od ponedeljka na torek so partizani napadli Horjul pri Vrhniki. Najprej je navahala na vas nekva skupina, ki je prišla od zadajne strani od Vrzdence, kjer je poprej želela nekaj gospodarskih poslopij. Ta skupina je bila razmeroma majhna in njena naloga je bila očividno ta, da bi premetila horjulske vaške straže, ki naj bi osredotočila svojo pozornost nanjo ter na ta način pustila druge dohode v Horjul brez učinkovite obrambe. Istočasno je namreč druga številna mnogo močnejša skupina partizanov obšla Horjul v velkem okoli. Preko ceste, ki pelje na Vrhniko, je prišla pri Babni gori do ceste v Zaklanec. Ko pa so partizani dospeli do te točke, jih je presenetil močan ogenj iz pušk in strelčin, ki jih je vrgel nazaj ter jim preprečil nameravani napad na Horjul z vzhodne in severne strani. Prestreljen jih je protikomunistični oddelek, ki se je bil na tistem zbraj iz bližnjih krajev, ko se je zvedelo da pripravljajo partizani večji napad na Horjul. Ta oddelek je potem odbite partizanske skupine zasledoval še v terek ter jih razpršil.

Isto noč so nanadli partizani tudi vaško stražo v Ligojni Močno so jo obstreljevali, toda fantje so jim krepko odgovorili in jih končno pregnali. V nedeljo zvečer in ponedeljek sta partizanska skupina napadla naselje Koreno nad Horjulom. Najprej so prerezali električni vod in začeli obstreljevati postojanke vaške straže s strojnimi puškami. Tudi to pot so bili odbiti po boju, ki je trajal skoraj do zore.

Ranjence in mrtve so partizani v vseh treh primerih po svoji stari navadi odnesli s seboj ali pa jih pokopali. V vrstah vaških straž in legionarjev ni bilo žrtve.

Ducejeva nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Marinčič Cedomirju in Ljubici, Ljubljana, Vodnikova ul. 10, o priliki rojstva dvojčic nagrado v znesku 600 lir.

Priprave za ustanovitev novinarskega sindikata

Ljubljana, 10. marca. V navzočnosti predsednika Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov v Ljubljani inž. Milka Pirkmajerja in sindikalnega eksperta, zahvaljujoč se obema za njihovo skrb za organizacijo zveze in vključenih sindikatov. Predsednik zveze se je zahvalil in tudi sam pozdravil novinarski sindikat, čegar ustanovitev se pripravlja, pri čemer je poudaril pomen novinarjev v javnem življenju in izrazil željo, da bi se v sporazumu z zvezo in sindikalnim ekspertom, vendar okoriščujoč se s popolno in z jamčeno avtonomijo, ustanovila zdrava in trdna sindikalna organizacija, ki bo krepko varovala novinarske interese.

Sindikalni ekspert je izrekel nekaj toplih besed naklonjenosti in voščil vsem članom novinarske organizacije, s katero se čuti tudi sam kot profesionalni novinar povezan s skupnimi političnimi interesi. Nato je razložil sindikalno zamisel in pomen ustanovitve novinarskega poklicnega registra ter podal razna pojasnila v zvezi s tem, odgovarjajoč obenem na razna vprašanja navzočih. Po skupni natančni proučitvi vseh podrobnosti novih pravil je bilo sklenjeno, da se sestavijo v smislu sprejetih sklepov in predložitvi Visokemu komisarju v odobriti, tevi in objavo, kakor bo sklican občni zbor članov za formalno ustanovitev sindikata.

Oglasi v »Jutru« imajo vedno uspeh!

130 let nemškega reda Železnega križa

Berlin, 9. marca. s. Jutri bo 130. letnica ustanovitve reda Železnega križa. Red je ustanovil 10. marca l. 1813 Frederik Viljem III. Od tega dne je bilo mnogo pripadnikov obojenih sil, ki so se posebno izkazali z junaškimi dejanji, odklikovanih s tem redom. Tudi žensk ni bilo malo, ki so se pridobile to visoko odklikovanje. Od pričetka sedanje vojne do 12. februarja l. 1943 je bilo mnogo vojakov odklikovanih z redom Železnega križa prvega in drugega reda, vitezov tega reda pa je 2389, vitezov s hrastovim listom 193, vitezov z meči 23, vitezov z briljanti 5, veliki križ reda Železnega križa pa je bil doslej podeljen samo maršalu Göringju.

Zlorabljen zaupanje

Zaupanje je posebno dragoceno, zato so pa zlorabe izkazane zaupanja vredne tem stroje obsoje. Ni nam treba opisovati neprecenljive škode in nesreče, ki jo mora vse prebivalstvo občutiti zaradi padanja moralnih dobrin dela našega ljudstva. — Na razne pojave nepoštenosti v današnjih časih moramo gledati s popolnoma drugimi očmi ter jih ne smemo več ocenjevati za odpušljive grehe in za izbirljive prestopke kot v normalnih časih, temveč moramo vse pojave nepoštenosti zaradi splošne blaginje obsojati z najstrožjimi merami kot zločine proti splošnosti.

V današnjih časih je pa zaupanje tudi prav posebna odlika ter je zato zloraba izkazane zaupanja po vsej pravici najgrši greh. Zaradi javne obsoje smo prisiljeni, da z obžalovanjem poročamo o takem primeru med uslužbenstvom mestne občine Ljubljana. Na drugi strani pa lahko tudi z zadoščenjem ugotavljamo, da je ta izjemni primer zbudil med poštenim mestnim uslužbenstvom zgražanje in ogorčenje, kakršno zasluži.

Ljubljanci prav dobro poznajo izvršni odsek mestnega finančnega oddelka ter vsi tudi vedo, kako veliko zaupanje izkazuje mestna občina svojim izvršnim organom, saj so v resnici deležni prav izrednih pooblastil, skratka, deležni so res največjega zaupanja, kar bi morali smatrati tudi za največjo čast. Toda prav med temi mestnimi uslužbenci se je pojavila bela vrana, ki je zlorabila ta izredna pooblastila, lahkomišelnostjo zapravila izkazovano zaupanje in s svojim zločinom omadeževala dobro ime drugega zanesljivega in poštenega mestnega uslužbenca.

Mestno županstvo je bilo namreč že dnu prisiljeno izročiti policiji takega svojega uslužbenca zaradi skrajno pretkane poverbe blizu 35.000 L občanovskega denarja. Mestni izvršni organ S. P. je oskodoval svojo rodno občino in svoje soobčane, kar je tudi vse priznal. Čeprav so trajale njegove poverbe vse leto, jih je bilo zaradi pretkanosti in rafiniranosti mogoče ugotoviti šele minuli teden.

Po starem triku defraudantov se je tudi S. P. poslužil navadnega izgovora o izgubljeni večji vsoti občinskega denarja. Sedaj se namreč zagovarja, da je lani meseca marca pri pijančevanju onkraj sedanjega državnega je izgubil aktovko v 20.000 L občanovskega denarja. Da bi bil to izguba nadomestila, je — seveda tudi po starem receptu — hočel izgubljeni denar pridobiti z novimi utajami, kar se mu je tudi precej posrečilo, saj je bil primanjkljaj ugotovljen šele sedaj. In prav to dolgotrajno uspešno prikrivanje je dokaz za skrajno pretkanost krivca, ki se mu je posrečilo prvotni primanjkljaj 20.000 L povečati še za 15.000 L, ne da bi bil pri tem vsaj del primanjkljaja pokrtil s pošteno pridobljenim denarjem.

Izvršni organi imajo bloke s potrdili za sprejeti denar in s kopijo. Za vsak prevzeti denar mora izvršni organ — kot vsi drugi mestni uslužbenci — dati plačniku potr-

dlo, kopijo potrdila pa izročiti uradu, ki seveda vse kopije takoj natančno prekontrolira z vplačili. Zato ta nemožnost mož seveda ni mogel utajiti prirediti z njemu zaupanimi potrdili, temveč si je pri nekem svojem tovarišu, ki je za njim izginila sled, priskrbel drugo potrebno potrdilo, ki naj bi bilo nekako pozabeno ali zavrženo. Dalje je pa šlo še mnogo laže, ko je v svoj blok vplaval mnogo manjše vsote nego jih je dobival pri strankah. Seveda pa strankam izročena potrdila niso bila enaka kopijam. Krivce je plačnik iz svojega bloka sicer dal potrdilo za pravilno vsoto, vendar pa tega potrdila nikdar ni kopriral s koprilnim papirjem, pač pa je kopijo napisal s tintnim svinčnikom ter vanjo zabeležil čim manjšo vsoto. Nekateri so to čudno poslovanje tudi opazili, toda izvršni organ je povsod imel že pripravljen izgovor, da je pač iz blok nekdo izgubil indigov papir. Za kontrolo je bilo na ta način vse njegovo poslovanje na videz v redu, saj je mestna blazina res vedno dobila od njega tiste vsote, ki so bile izkazane na izročeni kopijah potrdil.

Pred kratkim je pa neka stranka pri mestni občini imela tudi neko terjatev ter je prišla po denar, a v uradu so stranko imeli zapisano tudi med svojimi dolžniki ter so zato hoteli strankino terjatev obratovati z njenim dolgom. Spogledali so se, ko jim je stranka predložila pravilno potrdilo plačanega zneska. Tako je bila urovojenjena prva utaja, ki ji je takoj sledila druga podrobna preiskava pri raznih strankah, kjer je denar kasiral mestni izvršni organ S. P. Prav na to je bilo ugotovljenih še šest na ta način preslepljenih strank, kjer je S. P. mestno občino oskodoval za vsote od 2.578 L do 11.208.15 L. Bil je celo tako predrzen, da si je to najvišjo vsoto pridobil pri isti stranki z dvema potrdiloma, ko je ta stranka dvakrat plačala po okrog polovice te vsote. Pa tudi to še ni vsa pretkanost, saj si je izkoriščevalce zaupanja upal še dalje ter si je večkrat prihranil potrdilo in kopijo predvsem pri plačnikih manjših vsotah, ko stranki sploh ni izročil potrdila.

Lahko bi navedli še več zvičaj tega obžalovanja vrednega človeka, vendar jih pa ni treba, saj bo sedaj govorila pravica in dobila tudi popolno zadoščenje. Takoj pa moramo potrditi tudi krivčevu zagotovilo, da med mestnim uslužbenstvom ni imel prava nobenega pomočnika. Zaradi tega primera nepoštenosti je županstvo seveda takoj poostro nadzorstvo nad poslovanjem ter ukrenilo vse mere, da bi bila ponovitev takega primera ali kakršna koli poverba popolnoma nemogoča.

Javnost bo gotovo odobrila strogost županstva, saj v sedanjih časih zloraba zaupanja nikakor ne sme biti deležna usmiljenja, ker bi občina s svojimi dobrimi datjati samo potuho. Nepoštevno s'rgost županstva na to mestno uslužbenstvo smatra za zadoščenje, da županstvo hoče z vsemi sredstvi obvarovati s tem zločinom ogroženi dobri glas mestnega uslužbenstva.

Gospodarstvo

Gospodarsko sodelovanje med Španijo in Portugalsko

Kakor smo že kratko poročali, je bil nedavno sklenjen nov trgovinski sporazum med Španijo in Portugalsko, ki predvideva izredno povečanje obsega medsebojne blagovne izmenjave. Ta sporazum je zbudil tudi v ostali Evropi veliko pozornost, saj predvideva, da se bo blagovna izmenjava med obema državama več kakor podvojila. Kakor smo že poročali, bo Španija dobavljala Portugalski predvsem železo, jeklo in svinco, razne industrijske izdelke, kemične in farmacevtske proizvode, vse to v znatno večjem obsegu kakor doslej. Portugalska pa bo dobavljala Španiji predvsem les, staro železo in tudi kolonialne proizvode. Španija se je zavezala, da bo uvoz iz Portugalske in tudi uvoz iz portugalskih kolonij (kar velja predvsem za sisal, juto, palmovo oje in zemeljske orehe) poplačala z blagom in ne z devizami.

Gornji sporazum smatrajo kot prvi rezultat nedavnega sporazuma o sklenitvi »siberskega bloka« in kot dokaz, da hočeta obe državi svojo politiko nevtralnosti in varnosti še podpreti na gospodarskem področju. Sklenitev sporazuma je tem pomembnejša, če upoštevamo, da je pred izbruhom španske državljanske vojne vlada v trgovinski-političnem pogledu med obema državama izrazila rivaliteta. Izvozni proizvodi obeh dežel so si konkurirali na svetovnem trgu. Pogosto se je dogajalo, da je ena ali druga država izrekla tranzitno prepoved za proizvode sosednje države. Spremenjene razmere v sedanji dobi so to nekdanjo

rivaliteto potisnile v ozadje, prodor pa je tudi spoznanje, da se lahko s pametnim sodelovanjem pri enakih izvoznih proizvodih obeh držav dosežejo celo skupne koristi. Tako je bilo dogovorjeno, da bosta obe državi skupaj reševali vprašanja, ki se tičejo oskrbe z belo pločevino za konzervno industrijo. Lastno proizvodnjo kositra bosta Španija in Portugalska skupno uporabljali za proizvodnjo bele pločevine, ki bo potem na razpolago za potrebe obeh držav. Tako se bo Pirenejski polotok rešil tudi za bodoče odvisnosti od uvoza bele pločevine iz Anglije in Amerike.

Medsebojna trgovina med obema državama nudi najrazličnejše možnosti razširjenja. Zaradi prejšnje rivalitete med obema državama je portugalska trgovinska statistika za leto 1941 zabeležila le majhen delež prometa s Španijo. Tako je od portugalskega izvoza v tem letu padlo le 1.6% na Španijo in od portugalskega uvoza le 2.7%. Že lani pa se je prečela medsebojna trgovina pod silo razmer naglo dvigati.

Zlasti pomembna je določba, da bo Španija plačala tudi vse blago iz portugalskih kolonij z ustreznimi lastnimi dobavami v blagu in ne v devizah. To pomeni, da bo zločeno določeno vključeno Anglije. Doslej so se proizvodi iz portugalskih kolonij pri uvozu v Španijo plačali prek špansko-angleškega kliranga. Z novo določbo je torej še bolj poudarjena trgovinsko-politična nevtralnost vsega Pirenejskega polotoka.

Mobilizacija gospodarskih in delovnih moči v Srbiji

V beograjskem listu »Donauzeitung« objavlja Ernst Ruhe zanimiv članek pod naslovom »Pripisuje Srbije k totalni vojni«. Pisec najprej spominja Hitlerjevo proklamacijo, izdano 24. februarja t. l. glede mobilizacije duhovnih in materialnih vrednot Evrope proti boljševizmu ter navaja, da so v cilju totalne gospodarske mobilizacije evropske celine tudi v Srbiji že pripravljeni potrebni načrti naredb, ki so jih izdelali strokovni referenti pri generalnem pooblaščenju za gospodarstvo v Srbiji in jih sedaj proučujejo na merodajnih mestih. Te naredbe se v načelu naslanjajo na ukrepe, ki so bili že izdani v Nemčiji za mobilizacijo gospodarstva in delovnih moči. Računati je, da bodo v kratkem stopile v veljavo. Tako bo tudi Srbija mobilizirala svoje gospodarske delovne sile za borbo proti boljševizmu, kar je tudi v interesu Srbije. Moskva je že ponovno pokazala svoje intencije na Balkanu. Zato bo tudi usoda Srbije odločena na vzhodnem bojišču. Za Srbijo je zapoved samoohranitve, če se postavi realna dejstva in doprinese svoj prispevek za gospodarsko mobilizacijo Evrope.

Pisec nadalje poudarja, da je Srbija že pred izdajo omenjene proklamacije, namreč 14. decembra 1942, izdala uredb o delovni dolžnosti, po kateri je vsak srbski državljan v starosti 17. do 45. let ne glede na poklic zavezan vršiti delovno službo za dobo šest mesecev. Na podlagi te naredbe je v Beogradu v teku rekrutiranje zavezancev delovne službe letnikov 1917—1921. Rekrutiranju se morajo podvreči vsi moški ne glede na poklic in zaposlitev in so izvzeti le pripadniki srbske državne straže in organov javne varnosti. Koliko zavezancev obsega omenjenih pet letnikov ni mogoče točneje preveriti. Beograd je imel pred vojno preko 300.000 prebivalcev. Po končani vojni leta 1941. je število padlo na 260.000, potem pa se je s pritokom Srbov iz raznih del bivše Jugoslavije zopet povečalo.

Zavezanci delovne službe, ki bodo sedaj rekrutirani iz k nimajo važne zaposlitve, bodo vpoklicani in jih bodo uporabili za javna dela za vzdrževanje železniških prog, za razkladanje in nakladanje na železniških postajah itd., znaten kontingent pa bo odročen za dela v rudniku bakrene rude v B-Ru, kjer so že prišli prvi transporti. Za nastanitev teh zavezancev so zgrajene potrebne trdne barake, ki so zdravstveno brezhibne. Zavezanci, ki delajo v rudniku, dbejo plačo, ki znaša mesečno od 2000 din. nazavgor. Delavci v rovin in osti, ki so poslani pri težkih delih, dbejo še posebne dodatke živl. Vsi pa se hranijo v skupnih kuhinjah, kjer jim je zajamčena dobra hrana, za katero plačajo samo 20 dinarjev dnevno. Za težake znaša dnevni obrok kruha 900 gramov. Vsa zavezancev delovne službe d-bi v baraki svojno lično posteljo in mu za nastanitev ni treba nič plačati. Dnevno imajo delavce možnost, da se po končanem delu okopje.

Pisec med drugim še navaja, da so vsi industrijski obrati v Srbiji pod nadzorom generalnega pooblaščenca za gospodarstvo v Srbiji, ki nadzira tudi dodeljevanje surovin in delovnih moči. Za in-

dustrijske, obrtne in trgovinske obrate je bil zaradi popolnega izkoriščanja delovne sposobnosti in za dobo nenormalnih razmer določen delovni čas za deset ur dnevno. Poleg tega je uveden zlasti v Boru posebne vrste akordni sistem, po katerem se večja storitev nagradi z dodatnimi živili. Ta sistem je pokazal že lepe uspehe.

Svoj prispevek k vojni pa je Srbija dala tudi na drug način, in sicer s tem, da je odšlo na desetletje delavcev prostovoljno na delo v Nemčijo. Oni, ki so se že vrnili, so si v Nemčiji pridobili mnogo strokovne izobrazbe in strokovnega znanja, zlasti pri delu z modernimi stroji, kar bo prišlo v prid vsemu srbskemu gospodarstvu. Denarje pošiljke srbskih delavcev so lani sredi januarja dosegle 20 milijonov din, do konca februarja t. l. pa so narasle na 110 milijonov din.

Gospodarske vesti

= Ureditev proizvodnje in potrošnje gradbenega lesa v Italiji. Iz Rima poročajo, da je bila izdana uredba, s katero se urejata proizvodnja in potrošnja gradbenega lesa za industrijske in obrtne namene.

= Razširjanje italijansko-belgijske blagovne izmenjave. Milanski »Sole« poroča, da je v kratkem pričakovati znatno ožvilezje italijansko-belgijske trgovinske izmenjave. Italija bo izvozila v Belgijo znatnejše količine tekstilnega blaga in keramičnih proizvodov, medtem ko bo Belgija dobavila Italiji predvsem surove kože in kunje.

= Nacionalizacija industrije na Portugalskem. Portugalski parlament je te dni sprejel zakon, ki pooblašča vlado, da izda ukrepe za nacionalizacijo važnih podjetij oskrbovalnega gospodarstva in prometnih podjetij ter podjetij, ki so važna za narodno obrambo. Pri zadnja dva predvsem nekatera prometna in rudarska podjetja. Zakon je bil izdan tudi zaradi tega, da se v zvezi z nacionalizacijo podjetij odkupijo delnice, ki so v angleških rokah in da se v ta namen porabi znatna portugalska dobroimetja v angleških funtih. Po tem zakonu bodo morala podjetja, ki imajo sedež v inozemstvu prenesti svoj sedež na Portugalsko.

= Ureditev stanovanjskega vprašanja v Nemčiji. Nemški državni komisar za stanovanja je izdal naredb glede oddaje prostih stanovanj in ureditve ostalih stanovanjskih vprašanj. Pri oddaji prostih stanovanj bodo prvenstveno upoštevani oni interesi, ki so doprinesli žrtve v doseganju vojni, to so v prvi vrsti vojni udeleženci z olikovanji, vojni ranjenci, svojci padlih vojakov, bombni oskodovalci in rodbine s številnimi otroki. Stanovanja, ki so uporabljajo za druge namene, se bodo morala izprazniti za stanovanjske svrhe. S pregleditvijo vseh primernih prostorov bodo povečali število razpoložljivih stanovanj, prav tako z delitvijo prostih velikih stanovanj. Izvrševanje naredbe je prepuščeno pokrajinskim vodjem ali pa občinam po navodilih pokrajinskih vodij.

= Meinlov koncern. Po podatkih generalnega ravnatelja tvrdke Julius Meinl A. G. na Dunaju obsega sedaj Meinlov koncern v srednji in vzhodni Evropi vsega 30 podjetij s 160 produkcijskimi obrati in 600 prodajalnici. V področjih, ki so trpela zaradi vojne, je podjetje obnovilo številne obrate, ki bodo po končani vojni odšli bivšim vojakom in ranjencem. Podjetje je razširilo svoje poslovanje ne samo v Nemčiji, temveč tudi v raznih drugih državah.

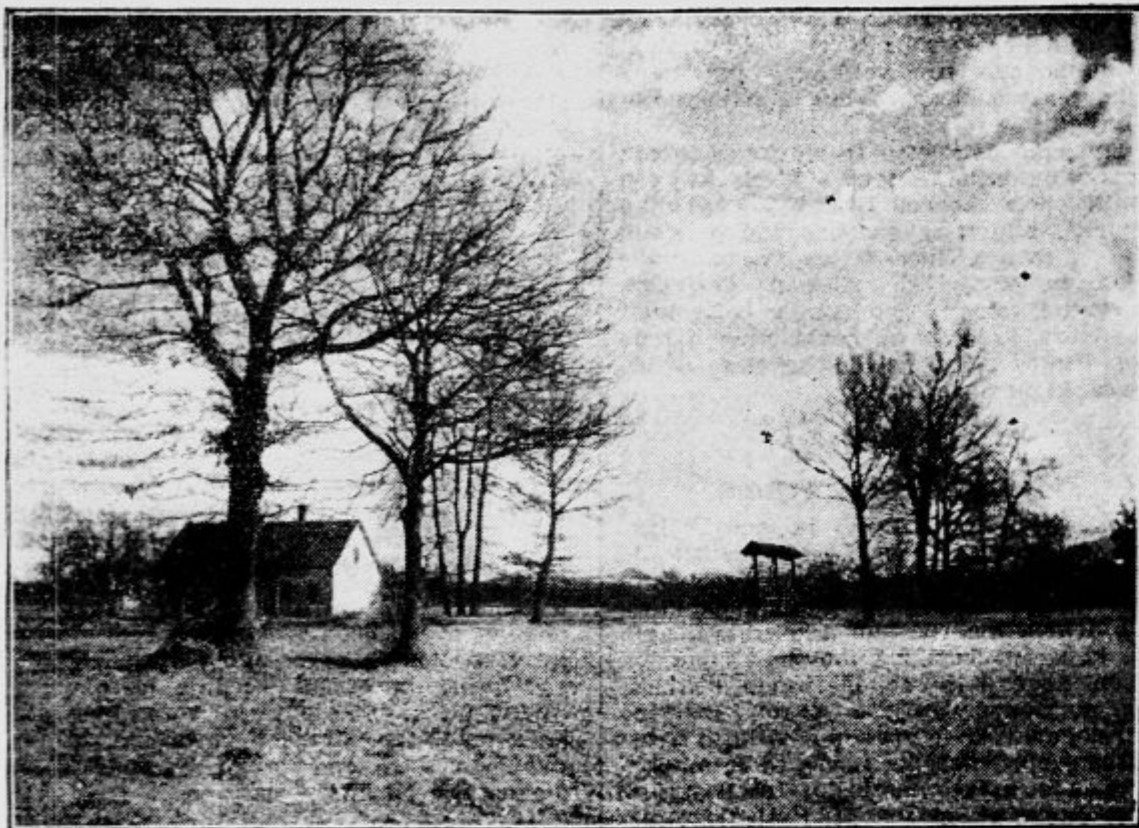
= Argentinska pampa se spreminja v pustnjo. Iz Argentine poročajo o nevarnosti, ki pti argentinski pampi, ker se vedno bolj in bolj spreminja v pustnjo. Pašniško področje pampe, ki se razteza zapadno od pokrajine Buenos Aires in obsega 145.000 kv. km, je bilo prej zelo rodovito. Med gozdovi so bile široke površine sočnatih travnikov. Odkar pa so posekali gozdove so se podnebne razmere bistveno spremenile. Prej so gozdovi zadrževali vlago in veter, ki ima sedaj, ko so izkrčili gozdove prosto pot. Obsežni povišaji, kjer veje vico zapadni veter, so se že spremenili v pustnjo, preko katere veter razmaša droben pesek. Vodni tokovi so se po večini izsušili. Suša v zadnjih dveh letih je pa pripomogla do tega, da se je v pustnjo spremenjeno področje znatno povečalo. Mnogi kmetje, ki so jih šele pred desetletji naselili, so morali opustiti svoja naselja. V zadnjih sedmih letih je na tem področju število kmečkih prebivalstva nazadovalo že za 20 odst. Argentinska vlada je imenovala posebno strokovno komisijo, ki naj prouči vprašanje, kako naj se ustavi širjenje pustnje.

= Odkupna cena za sojo na Hrvaškem. Hrvatski državni urad za tvorbo cene in mezd je predpisal za letošnje leto odkupno ceno za sojo v višini 2.000 kun za 100 kg.

Štanovanja in življenje ptičje mladine

Jutri bo godoval Gregor Veliki, ki vsako leto poženi ptičke. Letos je krilati rod srečno prestal zimo in že zgodaj začel znašati gnezda. Ljubitelji krilatega rodu bodo gotovo zanimala naslednja izvajanja odličnega slovenskega prirodoslovca. — Urednik.

Na Barju v pričakovanju pomladi

Ptiči so kozmopoliti; žive povsod — kolikor poznamo sveta — tako na kopnih, kakor na otokih, v ledenih morjih in ob ekvatorju, na visokih hribovih in nižinah, na obdelanem svetu, v gozdovih in pustinjah. V mrzlih pokrajinah je manj vrst, pa jih zato nastopa večje število, čisto jate po mnogo tisoč, proti ekvatorju pa je več vrst in navadno niso skupaj v tako velikem številu.

Ptiči imajo kratko otroško dobo, pa precej dolgo mladeniško. (Res je, da sicer kmalu doraste, toda čisto traja leto dni ali več let, da postane v vsem starim enak, saj vemo n. pr. o velekljunem tukanu, da postane mladič star tri leta, preden mu kljun doraste v pravšno velikost.

Kakor vemo, se ptiči izvalje iz jajec; vsi, brez izjeme. Jajca izvali toplota, navadno telesne samice ali tudi samca, v redkejših primerih sončna toplota ali celo ona, ki nastane pri razkrojanju organskih snovi. Tako n. pr. skopelje kladivarji (megacephali) na Celebesu družno v obalnem pesku ali še raje v črni mulji, nastalo od lave, do 1 m globoko jamo, znesejo vanjo jajca in jih zasujejo. Za zarod se več ne zmenijo. Sonce potem jajca izvali in mladiči se izkopljejo iz peska ter odidejo v gozd, ki je njihov pravi dom. Neke velične kure (megapodidae), ki žive v Avstraliji, pa nanosijo cele grmado vej, brstov in listja na kup, ki se zaradi močnega toplote, nato izkopljejo v kupu jamo in znašajo vanjo v naslednjih dveh dni posamezna jajca. Vsako jajce pokrijejo posebej z gnojno tvarino. Ker se vate jajca drugo za drugim, prihajajo kure ob določenih časih h kupu in pomagajo izlezati mladičom na dan. Po špranjah med vejami vejami ima do jajec dostop zrak, kajti za razvoj zarodka je poleg toplote in vlage neobhodno potreben tudi kisik, ki vstopa do njega skozi luknjice v jajčni lupini.

Ptičja jajca

so navadno »jajčice«; nekatere vrste ptičev pa ležejo skoraj oblasti ali hrustkasta jajca. Barve so največ bele, zlasti kadar je gnezdo v dupli ali sicer dobro skrito, včasih pa so rjava ali zelenkasta ali modrikasta, čisto pegasta ali pikasta. Tako ima temnorjava jajca z velikimi črnimi lisami priba, temnorjava sokoli, zelena z rjavimi pikami vrane, modrikasta nekateri drozgi; bela, drobno rdeče pikasta jajčka ima kraljiček itd.

Pretežna večina ptičev znaša gnezda. Vanja leže samica jajca in jih valji tam ali sama ali izmenoma s samcem. Poznana pa je tudi nekaj malega primerov, kjer vate samo samci. Ameriški noj ali nandu je tak primer. Samci izkoplje gnezdo v pesku in vali sam, čisto tudi 30 jajec, ki jih znosijo v gnezdo njegove samice. Še večja izjema med ptiči je mala kura tekačica (turnix). Tu se samice bojujejo za samec, jih silijo k oplodjevanju in jim prepuščajo tako valjenje kakor vso vzgojo mladičev.

Ptičja gnezda so jako različna.

Najbolj umetna pletja tkalci (ploceidae), prebivalci tropične Afrike, Indije in Avstralije. Spletajo jih iz oslinjenih bilk na

je treba gradivo prinašati od daleč. So pa tudi ptiči, ki se niti najmanj ne potrudijo za udobno zibelko svoji mladini. Med te spada naš legan ali ležetrudnik, ki znese svoji dve jajci kar na tla. Enako delajo pengvini.

V gnezdih vlada večinoma čistota. Iztrebki mladičev so prvi čas zaviti v tenko kožico, kar olajšuje starim odnašanje. Pozneje pa se mladiči iztrebljavajo čez rob gnezda, kar znajo zlasti mladiči sokolov posebno dobro in daleč. Tudi udebovo (smrdokavrin) gnezdo ne smrdi, kakor se je vedno trdilo, ampak je čedno in čisto ter je kvečjemu zadahnjeno, če je v trhljem drevesu. Manj prijetna so našemu nosu zasedena gnezda jastrebov, katerih jajca in mladiči imajo neprijeten duh.

Izlezli mladiči so pri različnih ptičjih vrstah različno razviti: nekateri so neboljmi klavci, slepi in golji in jih morajo stari pitati, drugi so živahni, imajo čutila razvita, so pokriti z mahom in začno precej sami jesti; tudi gnezdo zapuste kmalu po izvalitvi. Prvim pravimo golčiči, drugim mahovci. Med obema skupinama pa ni točne meje, ampak so prehodi in izjeme, kakor so povsod v prirodi, kadar ji človek postavlja pravila.

Mahovci

so kure, kazvarji, noji, močvirniki, plojokljuni (race, gosi), galebi in potapljalci, torej mladiči tistih ptičev, ki gnezdi na tleh. Seveda, tudi to ne velja za vse ptiče. Pengvini, ki žive v Južnem ledenem morju, ne morejo letati in so zato prisiljeni, da ležejo jajca na tla. Njihovi mladiči niso gnezdoberni mahovci, dasi so — zaradi mraza — porasli s temnim puhom. Dolgo časa ne znajo niti hoditi niti plavati in stari jih več tednov pitata. Tudi pitanje je drugačno, kakor pri večini drugih ptičev. Stara namreč pogoltneta plen, ki ga plavajoč v morju ujamejo za mladiča. Ko prikrvsa do mladičev, odpreta kljun in mladič seže v golj po hrano, ki jo stara povrača. — Primer nasprotno izjeme je južnoameriški pigajar, majhna kura potapljačica. Dasi bi pričakovali, da ima kot kura mladiče mahovce, so vendarle mladiči golji in kaj negodni. Stara jih prenašata pod perutni, kjer se jih drže s kljunom za perje. Dolgo jih morata pitati.

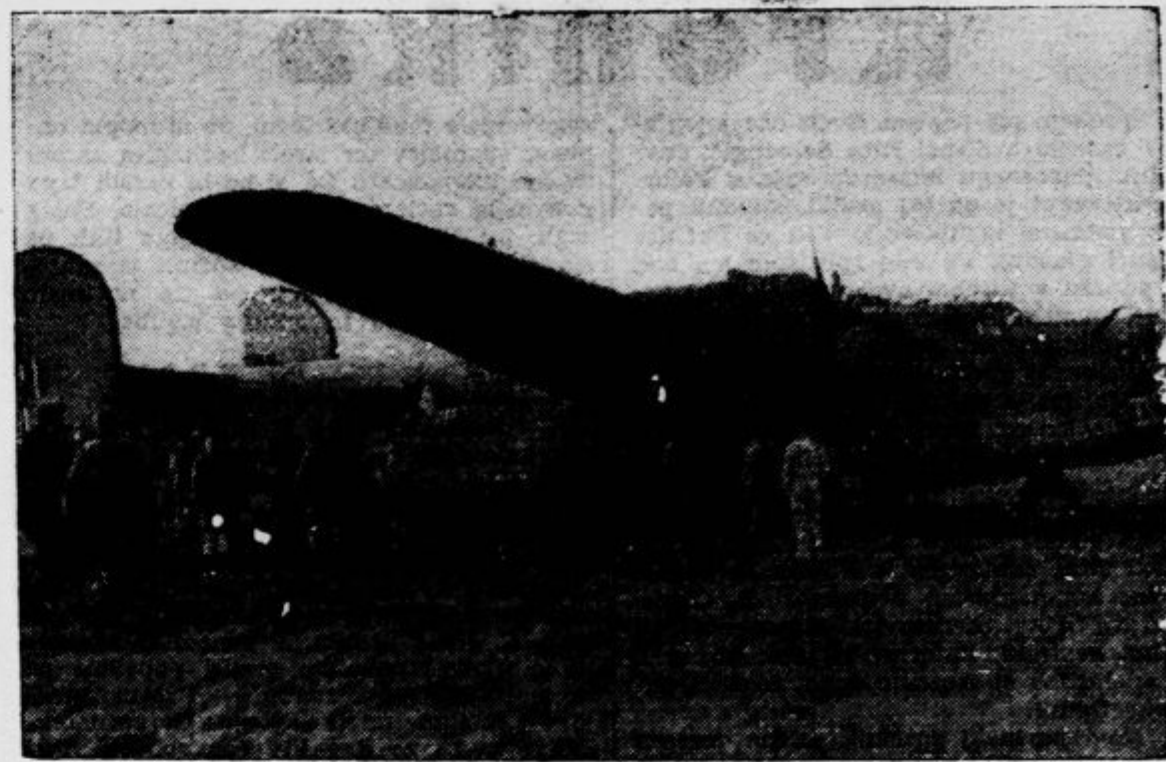
Golčiči imajo izprva nestalno toplo kri kakor plazive

S časom pa dobe svojo stalno telesno toplotu, ki je pri ptičih precej višja kakor pri sesalcih, namreč 40—43° C. Najboljši letalci imajo najbolj negodne mladiče. Planinskega orla mladič ostane v gnezdu tri mesece, preden more zleteti. Še nekaj dlje potrebuje kondor, da se izgodi. Najdlje se gode viharice (hydrobates), ki ostajajo v gnezdu od konca maja do konca novembra. Kobilar prestane celo prvo golčitev, preden zapusti gnezdo. Nasprotno pa mladiči kur takoj grejo iz gnezda, čim so se osušili. Posebno hitro gredo so mladiči velenožnih kur, katerih jajca so jako velika. Menda imajo že letalno perje, ko odvržejo lupino, takoj odrče v gozd k svojim starim. Divji petelin že nekoliko poletava osmi dan po izlezanju, prepelice deseti, divji purani štirinajsti, ključači dvajseti. Tri tedne stari jereb že vzletajo nočt na drevo. Mlada gaga gre prvi dan v vodo in že zna plavati. Tudi race in pondirki gredo takoj v vodo in sploh povodni ptiči. Pa tudi nekateri golčiči se razmeroma kmalu izgode: tako znajo mlade papige navadno že 35. dan po izvalitvi dobro leteti. Zanimiv je fazan, ki živi na Sumatru. Mladič se nauči dobro letati, ko pa popolnoma doraste, more samo še slabo poletavati, ker se mu je letalno perje pošibilo in mu kot spolno dozorlemu rabi samo v okras.

Mahovci so ljubke živalce. V svojih belih, rumenih ali sivih kožuških in pri svoji živahnosti, so kaj prikučni. Posebno čedni so keblči povodne liske, ki so črni in imajo živoredečo glavo. Svojo staro ubogajo mladiči na klt, se ob nevarnosti skrivajo pod njene perut, pa kmalu se privadijo tudi sami umetnosti skrivanja. Precej primerov je tudi znanih, da stari odnašajo mladiče na varnejši kraj, če čutilo nevarnost. To vemo o legenu, ključaču i. dr. Avstralska vranka (podargus) prenes mladiče v senco ali drevesno duplo, če sonce preveč greje na gnezdo.

Kakor so mahovci prijetni za pogled, tako grdi so mnogi golčiči

Posebno nakazni so mladiči vodomca: na tenkem vratu ždi debela glava, trup pa poraščajo redke, modrikaste ščetine. Kakor črvad se gibljejo drug preko drugega po ribjih kočicah in krilih kačjih pastirjev, ki je z njimi poslano njihovo pod-

Un quadrimotore americano del tipo »Consolidated Liberator« costretto ad atterrare in nostro territorio — Ameriški četvermotorni tipa »Consolidated Liberator«, ki je bil prisiljen, da pristane na italijanskem ozemlju

zemeljsko gnezdo. Prav odurni so tudi mladiči pončne papige steatornis. Kakor kepe na pol žive masti leže v gnezdu in le po odprtih kljunih je poznati, da so ptičji mladiči. Indijanci jih »berco« in rabijo za olje, zlasti za luči. Tudi mladiče viharice so prebivalci severnih evropskih otokov še v preteklem stoletju pobrali za razsvetljavo. Pretaknili so jih enostavno s stenjem in svetilka je bila gotova.

S. B.

E. Josin:

Stara Ljubljana

XVII.

Ustanovitelj dijaške kuhinje

Luka Jeran

Luka Jeran se je rodil l. 1818. v Javorju v Poljanski dolini, umrl je pa l. 1896 v Ljubljani. Služil je najprej kot kaplan na Poljanah, v Horjulu, potem v Ljubljani, bil je nekaj časa misijonar v Afriki, se odločil vrniti in postal papežev komornik in kanonik. Izdal je »Zgodnjo Danice« bil je nabožni pesnik in pisatelj. V Ljubljani so mu šolski otroci nosili stare znamenke. Jeran je ustanovil dijaško kuhinjo.

Dr. Francisek Lampe se je rodil l. 1859. v Zalogu pri Črnučah, umrl je leta 1900. v Ljubljani. Bil je vodja v Junovnem semenišču in v Marijanišču in odlični slovenski pisatelj in pesnik ter urednik lista »Dm in Sveta«. Mož je bil že od mladosti slaboten, delal pa je kljub temu neumorno do pozne noči; zaradi tega je še mladi umrl.

Dr. Janez Flis se je rodil v Dobu leta 1841. umrl l. 1919 v Ljubljani. Postal je kanonik in tudi župnik. Izdal je knjigo »Tavtinski slogi«.

I. Zarnec se je rodil l. 1824 v Horjulu in umrl l. 1907 v Ljubljani. Bil je dolgo let stolni kanonik.

Ivan Sušnik se je rodil l. 1854. v Škofji Loki in umrl l. 1942 v Ljubljani. Bil je stolni kanonik ter veliko let upravnik Medijatove hiše.

Dr. Jožef Erker se je rodil v Kočevju leta 1851. in umrl v Ljubljani leta 1924. Bil je stolni kanonik in župnik.

Dr. I. Leben je stanoval kot upokojeni semeniški profesor v Pauschovci hiši ter se vsako popoldne sprehal s kanonikom dr. Jarcom. Dr. Leben je bil droben, suh in majhen mož dr. Jarc pa velik in korpuulent.

Dr. Pauher pem. Glanfeld je bil stolni kanonik in tudi generalni vikar.

Josip Marn je bil dobro znani duhovnik-profesor v Ljubljani.

Ljubitelj cerkvenega petja

Janez Gnezda se je rodil l. 1838. v Idrit. Mož je bil vedno dobre volje in kot profesor na realki pri učencih zelo priljubljen.

Zanimal se je zelo za cerkveno glasbo in petje; ustanovil je Cecilijansko društvo. Po dr. Vončiču je bil vodja Rokodelskega društva in se je pod njegovim vodstvom sezidal Rokodelski dom.

Deželni šolski nadzornik je bil Ivan Šolar, ki je bil l. 1828. premeščen v Zaro. Jožef Jerč, rojen v Gradišču pri Zatični l. 1823., je bil veliko let duhovnik na deželi, prišel je pozneje v Ljubljano in bil urednik »Slovenca« l. 1883.

Prelat Tomo Zupan je bil veliko let vodja na Alojz jevišču in profesor na gimnaziji. Rodil se je l. 1839. v Breznici na Gorenjskem ter umrl 1925 na Okroglem pri Kranju ter bil prepeljan na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani. Bil je splošno znan in je tudi veliko pisal.

V Ljubljani je bil pred 70 leti stolni kaplan F. Dolenc, ki je postal pozneje župnik na Igu, nadalje I. Kolar, ki je postal stolni kanonik in dekan.

Gustav Köstl je bil najprej stolni kaplan, potem pa župnik pri Sv. Jakobu; njegov naslednik je bil Jožef Rozman, pri vseh ljudeh splošno priljubljen.

Prav dobro znan je bil tudi I. Karun, župnik v Trnovem. Bil je zelo inteligenten mož, velike postave. Sezidal je župno cerkev in umrl l. 1890 v Ljubljani. Njegov naslednik je bil Ivan Vrhnovnik.

Prav v dobrem spominu so mi sledeči duhovniki-franciškani: p. Kalist Medič, doigoletni župnik, ki je bil pred 50 leti premeščen na Sveto goro pri Gorizi, nadalje p. Angelik Hribar, ki je mnogo let vodil cerkveni pevski zbor ter p. Hugolin Sattner, obce znani glasbenik in slovenski kompozist.

Iz Hrvatske

549 odvratnikov je zdaj na področju hrvaške države. Najnovejši imenik odvratniške zbornice je bil sestavljen 15. februarja. Na področju zagrebskega sodišča deluje 252 odvratnikov, v belovarskem okrožju 30, v dubrovniškem 50, v gospičkem 4, v karlovaškem 17, v mitrovaškem 39, v ogulinskem 8, v osiješkem 82, v petrinjskem 13, v požeškem 27, v senjskem 9 in v varaždinskem 45. Odvratniških kandidatov je vsega skupaj 89, od tega v Zagrebu 41.

Bolnišnica za nalezljive bolezni v Zagrebu je dobila novo stanovanjsko poslopje. V teku so notranja dela. Trinadstropnica bo nudila stredo službojučemu zdravniku, dalje ima štiri sobe za bolničarke in dvoje stanovanj za zdravnike. Stroški za gradnjo so znašali 4 milijone kun.

Nova naklada hrvatskih znamk. »Hrvatski filatelistični vestnik« objavlja nekatere podatke o najnovejši izdaji državnih znamk. Razen vrednot po 50 banic, 1 kuno, 150 kune in 3 kune so izšle v novi nakladi vrednote po 25 in 75 banic, predvidene pa so tudi vrednote po 2 in 10 kun. V drugi nakladi je bilo oziroma po 25 banic tiskanih 2 milijona kosov, po 50 banic 10 milijonov, po 75 banic 2 milijona, po 1 kuno 6.700.000, po 150 kune 2.300.000, po 2 kune 6 milijonov po 3 kune 2 milijona in po 10 kun 1.500.000.

Zagrebski umetniki v Berlinu. Pred dnevi so odgovorili v nemški prestolnici člani zagrebske opere Vera Grozajeva, Gustav Remec in Tomislav Neralič ter radijska pevka Zdenka Horvatova, peslaska Nivenka Perkova in planist Stanko Šimunič. V Berlinu bodo dvakrat nastopili v korist zimske pomoči.

KULTURNI PREGLED

Petdesetletnica Roberta Primožiča

Pet in dvajsetletnica njegovega gledališkega dela nismo slavili, tridesetletnico, ki je bila 22. decembra pr. l. nam je zamočal, njegove petdesetletnice življenja, ki jo je slavil te dni, pa se mu je in posrečilo zatajiti. Nikjer ni skromnost bolj prepričljiva kot pri priznavanju let. O tem lahko vprašate nežni spol — je dejal. In branil se je, kar se da, da bi z razglasitvijo petdesetletnice v javnosti ne bil ob — mladost.

Toda dolgo je že pri ras, tako da smo že malo p-zabili na njegov curriculum vitae, in prav je, če obrisemo prah s spominov, ki so veliki in lepi, in jih pokažemo svetlu.

Začetek pevske poti

Po rodu je iz Trieste in tam je tudi študiral petje pri Francu Escherju in De Filippju. Kasneje, ko je bil že v angažmanu, se je izpopolnjeval pri raznih pedagogih, od katerih sta znana predvsem La Fregola v Milanu in La Mora v Budimpešti.

Debutiral je v Triestu, kjer je nastopal v raznih gledališčih, na to je bil osem mesecev angažiran v Osejku. Leta 1918. je postal član zagrebskega Narodnega gledališča. Ob nastopu tega enajst let trajajočega dela je prevzel lirsko in dramsko baritonsko struko, ki sta ga zposlili v toliko meri, da se je moral odreči marsikateremu vabilnemu gostovanju v izročništvu, ker se ni mogel ukrasti časa, da bi študiral partije v tujih jezikih.

Zagrebska opera je dosegla za časa njegovega angažmana, pod direkcijsko ravnanje, lja Sechsa in z režiserjem Raicem, višek svojega razvoja. Primožič je pel v tej dobi veliko Wagnerjevih oper, v katerih je imel — posebno kot Amfortas v Parsifalu —

izreden uspeh. Razen tega je predstavljal domala vse glavne junake v ruskih operah, ki so jih takrat močno uprizarjali, v režiji odličnih ruskih režiserjev: Ozarovskega, Sevastijanovca in Sibirjakova.

Zaradi nerazumevanja člastva napram vodstvu pa je nastala huda kriza in neza-

Robert Primožič v operi »Kigoletto«

dovoljstvo, tako da je mnogo članov zapustilo zagrebsko gledališče. Med najodličnejšimi operami so bili dirigent Baranović, basist Križaj, primabalerini i. korografinja Fromenova in Primožič. Slednji je sprejel angažman na budimpeštanski Operi.

Tam je ostal eno leto in je pel z najslavitejšimi pevci tedanjega časa, ki so gostovali: Michele Fleta, Alessandro Granda, John Sullivan, Fodor Schajpa in i. dr. Z njim je pel v »Seviljskem bravcu«, Kritka je pisala o njem, da je bil vreden svojega velikega partnerja in Salpajar sam mu je izrekel svoje priznanje. Priznati je bil partner Marje Nemeth, Vere Schwarz, Marije Olaszewske, Helle Flesche in drugih.

Gost vanje in porudbe za angažmane.

V dobi zagrebskega in budimpeštanskega angažmana je mnogo gostoval. Predvsem seveda kot član zagrebske Opere. Bil je z njo na turneji leta 1918., ko je dal v Triestu v teku 35 dni 20 predstav. Kasneje je pel z njo v Sarajevu, Dubrovniku in Splitu.

Pel je avdicijo na mlanski Scali, na podlagi katere mu je bilo poudeno gostovanje, ki ga pa ni opravil, ker je bil vezan na gostovanje z zagrebskim gledališčem po Dalmaciji.

Leta 1925. je gostoval pod taktirko dirigenta Pietra Mascagnija v Pragi. Kritika je pisala o njem, da je eden izmed največjih pevcev-igralcev, kar so jih doslej slišali v Pragi. Bil je tudi prvi jugoslovanski pevec, ki je nastopil v praškem radiju.

Imel je ponudbe za gostovanja na angažman na Narodni Dividovi v Pragi in Brnu, prav tako mu je ponudil bivši upravnik dunajske Volksopere, kasnejši agent Rainer Simons isto za dunajsko Dvorno in neko rajhovsko Dvorno Opere. Toda za čaka, kakor za nemška angažmana mu je bil

dal rok šestih mesecev, v katerih naj bi naštudiral večje število partij (Wagnerjevih) v češkem oz. nemškem jeziku. Pri njegovih prepovednostih pa to ni bilo mogoče in razen tega je se počutil dobro tam, kjer je bil.

Takoj po vojni, ko sta bili otvorjeni beograjsko in ljubljansko gledališče, je bil v obeh priljubljen gost, ki mu je bil ponovno nuden angažman.

Režije.

Z režijo je prišel v Budimpešti. Zrežiral je Sneguročko, La Bohème, Fausta, Aldo. — Bil je nesporni suar tradicionalne sablonske režije. Uvedel je ilustracijo muzike v igri na odru, kar je bilo za tamošnje prilike novost. V tem pogledu se šteje tudi med pionirje v bivši Jugoslaviji. Njegovo stremljenje gre za tem, da privede z režijo, sk'm delom do harmonične skladnosti med odsko igro in muzikalnimi zahtevami orkestra.

Primožičevo delo v Ljubljani.

V ljubljanski Operi deluje od leta 1928. V teh dvajsetih letih je pel same velike in največje partije iz svetovnega in domačega repertoarja: Rigoletta, Amfortasa, Onjegina, Figara, Sebastijana (Nižava), hlapca Jerneja, Holančca, Wotana, Telramunda, Johana, Fainala, don Juana, Borisa Godunova, Hovanskega, Kneza Igorja, Falstaffa, Jaga, očeta in Luizi, Mefista, Scarpija, Schicchi, Marcela, (La Bohème), Bazilija (Plamen), Gerarda (Chenier), don Quichota itd.

Njegove režije so bile: Sneguročka, Stirijske grobnice, Knez Igor, Nižava, La Bohème, Francesca da Rimini, Othello, Lohengrin, Borisa Godunov, Don Pasquale, Krišpin in njegova botra, Gianni Schicchi, Tosca i. dr. Večino svojih režij je tudi sam insceniral. Kot urednik izmed najtežjih partij v operni literaturi pa omenja Primožič Kogejovo

opero »Črne maske« in glavno partijo v njej, ki jo je pel. Obseg 76 strani vloge, v kateri se neprestano menjavajo ritmi in harmonije in ki jo je študiral tri mesece. »S to partijo, pravi, sem položil svoj obolus na oltar slovenske opere, kajti v vsej svoji pevski karieri z vsem Wagnerjem nisem toliko delal na eni sami partiji, kakor na tej, in z veseljem jo prepuščam mojim naslednikom, kajti ta partija je tudi za najsigurnejšega pevca hud karmen preizkušnje.«

Primožič je deloval tudi dve leti kot pedagog za dramsko igranje na naši operni šoli. Med njegovimi učenci so bili: Lupša, Ivračičeva, Poljanarjeva in Dolničar.

Poleg svojega gledališkega dela poučuje tudi solopetje in — kakor je izdal — vzgaja svojega naslednika za baritonsko struko.

Maša Slavčeva.

Fogazzarov najboljši roman

Zagreb, v marcu.

Matica Hrvatska je nedavno ustanovila pod uredništvom dr. Slavka Ježića »Knjižnico stranih pisacov«. V njenem okviru je izšel v dveh knjigah in v prevodu pisatelja Ivan Lendiča klasični italijanski roman Antonia Fogazzara »Piccolo mondo antico« (»Mali starinski svet«). Poleg prevajalčevega predgovora in življenjepisnih podatkov o Fogazzaru je priložen v knjigi tudi esej esteta in kritika Benedetta Croca o pisatelju tega romana. Tako more bralec natančneje spoznati Antonia Fogazzara in njegovo knjižno delo. Več kakor vse drugo pa nam govori ta njegov roman, ki je v vsem njegovem delu najpomembnejša umetnina.

Antonio Fogazzaro ni bil doslej hrvatski kulturni javnosti popolnoma neznan. Še pred nekaj leti je izšel v hrvatskem prevodu njegov roman »Danielle Cortisa«.

Kronika

* Sprejemi pri papežu. Sveti oče je sprejel v zasebni avdienci Rita Selvaggia, ravnatelja glasbenega konservatorija v Palermu. Selvaggi je ob tej priliki poklonil papežu glasbeno kompozicijo »Tu es Petrus« za štiri glasove. Po tem sprejemu sta bila pri papežu v zasebni avdienci belgijski poslanik mons. Bongoncini Duca ter malžarski minister dr. Apory.

* Genovski nadškof pri papežu. Iz Rima poročajo, da je sv. oče sprejel genovskega nadškofa msgr. Boeta v zasebni avdienci.

* Odkrita Giottova slika. Na zborovanju kraljeve akademije za kulturo v Firenzi je dr. Ugo Procacci dokazal z listinami, da se nahaja slika, katero je Giotto naslikal za glavni oltar samostana v Firenzi in katero so ves čas pogrešali v muzeju S. Croce. Giottova slika predstavlja Mater božjo s štirimi svetniki, katerim je sredi 15. stol. slikar Jacopo di Antonio dodal še štiri angelske figure.

* Novi japonski poslanik prispe meseca aprila v Rim. Novi japonski poslanik pri rimskem Kviralu Hidaka je odpotoval iz Tokia dne 26. februarja ter bo na svojem novem mestu v Rimu predvidoma 2. ali 3. aprila.

* Smrt odlikovanke. V Pian di Setta pri Bologni je umrla 90 letna Maria Fantini, vdova Pellicciari, pava Italijanka, ki je bila odlikovana s srebrno kolajno za civilne zasluge. To odlikovanje je prejela za junštvo, ki ga je dokazala s tem, da je rešila iz reke Sette neko žensko, ki je bila v nevarnosti, da utone. Pogreba pokojnice se je udeležilo ogromno število prebivalstva.

* Povelje 14letnega bojnika iz Rusije. Te dni se je vrnil v Italijo 14letni Tulio Zera iz Turina. Zera je najmlajši bojnik bataljonov »M«, ki je ušel zdoma, da je lahko videl rusko fronto. Na fronti 14letnega dekca niso pustili v bojno črto, temveč so ga določili za današnje municije in živil vojakom na bojišču. Zera je ves čas stregel bersaljerom, v prostih urah pa je tovarišem vojakom pisal pisma in tako skrbel za zvezo med bojiščem in domovino.

* Cerkev sv. Cite porušena. Pri zadnjih letalskih napadih na Palermo je bila uničena tudi slovit cerkev sv. Cite v via Squarcialupo. Cerkev je bila sezidana v letu 1586 do 1603 ter je bila posebno znana po oratoriju sv. Cite, delu umetnika Serpote.

* Tečaji za mehanike in sprevodnice. V Milanu so te dni osnovali tečaje za mehanike, katere bodo obiskovali mladeniči, stari 15 do 17 let in ženske od 18. do 25. leta starosti. Poleg tega poslujejo tečaji za enske sprevodnice. V tečaje te vrste imajo dostop ženske od 18. do 42. leta.

* Truplo v laguni. Skupina mehanikov, zaposlena v mehanični delavnici pri Margheri v Benetkah, je opazila v laguni truplo, ki so ga valovi premetavali sem in tja. Potegnili so truplo iz morja ter dognali, da je bil pokojnik Giuseppe Škerlj iz nekega kraja pri Poli. Škerlj, ki je bil pri vojakih, je izginil v bojni noči. Sodijo, da je v temi zabredel v vodo.

* Usoda starke. V Pralungu pri Bielli se je pri hoji po stopnicah ponesrečila 62letna Cecilija Costa. Starke je obiskala svojo umirajočo sestro ter je odšla iz stanovanja, da bi nekaj naročila svojim sosedom. Pri tem se je spodknila in padla tako nesrečno, da si je pretresla možgane. Dobri tja dje so jo pobrali in jo odnesli v bolnišnico, kjer je čez dve uri umrla.

* Pevka pred sodiščem. Italijanska pevka Gina Cigna je sklenila v decembru 1938 z založništvom Corbaccio pogodbo glede objave njenih spominov. Rokopis bil bila morala izročiti založništvu leta 1939. Tega roka pa se ni držala, zato je založba napelila proti Cigni tožbo ter zahtevala odškodnino v znesku 100.000 lir. Pevka se je

zagovarjala pred sodiščem, da ni mogla napisati spominov ter izročiti rokopa zaradi živčne izčrpanosti. Da si ne bi zaradi tega pokvarila kariere, je v tem molčala. Poleg tega, pravi toženka, pa bi knjiga itak ne šla v denar zaradi vojne. Sodnik je zahtevne založništva odklonil, češ da ni imelo nobenih stroškov in nobene izgube.

IZ LJUBLJANE

u— Pepelnica nam je prinesla sivo vreme, kakor se za tak spokorniški dan spodobi. Ker pa se je ozračje umirilo, je temperatura prav znočna. Na pustni torek, ko nam je sijalo sence zlasti popoldne smo imeli 9,2 stop. C. V pepelnem jutru živno srebro ni padlo pod ničlo kakor prejšnja jutra, marveč se je ustavilo na 2,8 stop. C. Nebo je bilo že ponoči zamreženo in je jutraj nekoliko pršilo, popoldne pa se je popolnoma zjasnilo. — Pustni torek je v Ljubljani minil skromno in spodobno, kakor se to za današnji čas spodobi. Pač pa so bile Francke in Fani, ki so letos godovale ravno na ta vesel dan, deležne cvetja in prisrčnih čestitk. Na pepelnico pa je letos godovalo 40 mučenikov.

u— Nov grob. Za vedno je zapustil svoje železniški uradnik v pokouju g. Karel Lipovšek. K zadnjemu počitku ga bodo spremenili v četrtek ob 16. iz kapelice sv. Jakoba na Žalah na pokopališče v Sv. Križu. Naj v miru počiva! Svojem izrekamo naše odkritosrčno sožalje.

u— Pravoslavni župni urad sporoča, da bo izpoved in obhajilo za vse učence osnovnih in srednjih šol na Todorovo v soboto, dne 13. marca o pol devetih uri. Ravnatelj šol so naproseni, da o tem obveste pravoslavne dijake, ki imajo zapovedan post v sredo, četrtek in petek 10. 11. in 12. marca.

u— Prof. Saša Šantel po praznovanju prihodnje dni 60 letnico svojega življenja. Njegov ime je v našem kulturnem življenju dobro znano in visoko spoštovano. Udeležuje se kot slikar-umetnik, kot organizator našega umetniškega življenja, pa tudi kot velik prijatelj glasbe in ustvarjajoči umetnik tudi na tem polju. Tako je napisal mnogo skladb za zbor samospeve, pa tudi za različne zasedbe in orkestre. Večino njegovih orkestralnih del je izvajalo Orkestralno društvo Glasbene Maticе, katerega zvest član je skladatelj. Vodstvo naših simfončnih koncertov se smatrajo za svojo dolžnost, da počasti na svojem X. koncertu skladatelja Šantla, saj on to v polni meri zasluži, ker z največjo ljubeznijo sodeluje pri vseh naših simfončnih koncertih. Prva točka prihodnjega simfončnega koncerta je Šantlova Sulta za godalni orkester, ki se bo ob tej priliki prvič javno izvajala v celoti. Poleg Šantla so na sporedu še Tartini, Schubert in Liszt. X. simfončni koncert pod vodstvom Draga Marja S. Janca bo v ponedeljek 15. t. m. v veliki unijski dvorani. Začetek ob pol 7. uri zvečer. Predprodaja stojič je danes v knjigarni Glasbene Maticе.

u— Mojster Fran Klemenčič je s svojo odlično razstavo dosegel tudi velik moralen uspeh. Na ogled je postavil 18 krajin in tihžitij, s katerimi je izpolnil vse prostor treh izložb Kosovega salona v prehodu nebotičnika. Razstava bo odprta do konca meseca.

● Zalni venci, poročni šopki, aranžmaji in cvetje

u— Vrhe se odpravljajo v pomladni okras in so v veselje človeškemu očesu pa v nasladi čebelarjem katerim so najboljša paša. Nedavno tega smo objavili vsega upoštevanja vreden piziv, naj ljudje ne trgajo vrhovičev, ker s takim ravnanjem škodujejo čebelji rod. V Slovenskem čebelarstvu, ki je izšel za marec, pa čitamo še naslednji piziv: Zboljajte čebelo pašo! Društvo ima napravljen več tisoč vrhovičev šadik, eno in dvoletnih. Zaslužite z njimi vsak nečebelnar prestop v bližnji čebelnjak. Vsa-

ka čebelja družina imej vsaj po eno vrbovo drevo ali grm.

u— Kvarcer poltr, neri, ki je v Ljubljani že dvakrat koncertiral z največjim umetniškim uspehom, bo ponovno pršel k nam prihodnji teden in bo imel svoj komorni koncert v sredo 17. t. m. ob pol 7. uri v veliki filharmonični dvorani. Na koncert znamenitega komornega združenja iz Milana že danes opozarjamo, na sprednji ima godalne kvartete, ki so jih napisali mojstri: Boccherini, Beethoven in Smetana. Predprodaja za koncert kvarteta Poltronieri bo od petka jutraj dalje v knjigarni Glasbene Maticе.

u— Velika križanka je spet objavljena v »Domovinu«, ki je pravkar izšla. Ker vemo, da se Ljubljanci kakor deželani zelo zanimajo za te vrste razvedrilo, ker je ne samo zabavno temveč tudi poučno, jih opozarjamo na »Domovino«, ki bo poslej redno vsak teden prinašala veliko križank. Njene križanke so vsekar posebnost, ker so lahko rešljive, so brez učene navlače in ne zahtevajo od reševalca, da bi segal po leksikoni ter se ob reševanju bolj jezil kakor zabaval. Sicer pa ima »Domovina« vselej tudi kopico drugega zabavnega gradiva, podlistke, velik roman, poučne članke in posebno rubriko za ženski svet. »Domovina« je najcenejši slovenski tednik, saj stane posamezna številka samo 60 stotink.

u— Namesto venca na grob blagopojnemu g. Ivo Šubici, magistr. direktorju v Celju, je podaril 200 lir Društvo slepih g. dr. Stane Vrhovec, zobozdravnik v Ljubljani.

u— Delo na cesti. Prijazno Oražmo vo ulice ob spodnjem delu tobačne tovarne, ki veže Tržaško cesto s Cesto v Rožno dolino, je v zadnjem času obrasla mlada travica. Delavci so travo iztrebili, jarek ob cestišču pa uredili, da bo mogla voda pravilno odtekati. Posut je bil tudi hodnik za pešce.

Iz Gorenjskega

Vitez železnega križa major Schmidt je bil ob prihodu na Jesenice svečano sprejet na kolodvoru. Učenke meščanske šole so peke in deklarirale. Sledil je slavnostni sprejem v veliki dvorani Doma stranke. Major Schmidt je opisoval svoje doživljanje na fronti. Z večjim sprevstvom se je odpravil v Kranj, odhod pa v Radovljico in na Bled. Obiskal je tudi Tržič in se je vpisal v častno knjigo mesta.

O uradnem obisku pokrajinskega namestnika dr. Rainerja v kamniškem okrožju prinaša gorenjski tednik od 10. t. m. daljše poročilo. Najprej je obiskal Dob, nato Moravče, Lukovico in Motnik, odkoder se je pripejal v Kamnik. Tu so v 52 prostorih nastanjeni vsi uradi, ki jih je dr. Rainer predstavljal. Naslednji dan se je odpravil v Kamniško Bistrico, kjer si je ogledal lovski grad in v turistiški hotel ter se posvetoval o pomnejši uporabi teh dveh poselji. V Domalah je dr. Rainerja sprejel meščanski zbor, ki mu je pel nemške narodne pesmi. Po ogledu krajevne skupine v Črnučah se je dr. Rainer poslovil od kamniškega okraja. Podrobno poročilo s slikami prinaša tudi »Kärntner Zeitung« v zadnji nedeljski številki, 7. t. m.

u— O čem si mora biti vsak Gorenjec na jasnem? Na to vprašanje odgovarja z delnim uvodnikom v gorenjskem tedniku njegov urednik Friderik Horstmann, ki zaključuje: »Vsak Gorenjec si mora danes biti na jasnem v tem, da mu je le nes treba zavzeti le eno nedvoumno stališče: Hitler ali Stalin, kakor se je pokrajinski namestnik dr. Rainer izrazil pred kratkim v Borovljah. Merodajni krog dobro vedo, kje sedel pravi in kje hinavski prijatelj in vsi poskusi prikrivanja so zaman. — Nemčija je voljna ustvariti na Gorenjskem končno veljavno razmere. — Podretili državljanstva kakor tudi razni socialni zavodi so trajni in nihče ne misli na to, da bi jih kdaj razveljavili. — Ampak velja le za črta, ga se je s poštnim srem izjavil pripravljena sodelovati pri nemškem delu obnove. Polovčarstva ne bomo trpeli. Stališče prebivalstva, ki ga samo zavzema danes, bo pogoj za vse kar je namenjavno v bodočnosti. V tem si mora biti vsak Gorenjec na jasnem. Danes je treba zavzeti jasno stališče.

Na vzhodni fronti so padli koroški rojaki: vojni prostovoljec Franc Alfred Habermig, pešadjski poročnik, odlikovan z železnim križcem, 21letni deseterik Alfonz Ester, 31letni Jenez Oitzl, 29letni naddeseterik Gustav vitez Gröller, 23letni planinski deseterik Alojz Illwitzer in oklopniški poročnik Werner Feiden, odlikovan z železnim križcem.

Novi grobovi. V Komendi je umrl v starosti 64 let g. Ferdinand Vode, posestnik, veletrgovec in gostilničar. Pogreba, ki sta ga vodila dva župnika, se je udeležilo veliko število prebivalstva. — Na Jesenicah je umrl železniški strojevodja Herman Gvardi-

stij, avstrijska policija začela tudi njega preganjati kot politično nevarnega človeka. Ko Franko spozna napoved vso brezupnost svojega položaja, emigrira v svobodni: Piemont, v Torino, da se tam posveti svojim političnim idejam in rodoljubnemu delu, ker kaže, da so na vidiku veliki dogodki. Luiza ostane sama z malo Marijo in ujemcem Petrom ter se trudoma prebije skozi življenje.

Naposled izve tudi Luiza za duplikat oporoke. Ima nenavadno razvit čut pravičnosti, a brez tistega Frankovega velikušja, saj vidi, da tako samo koristi pohlepnim in hudobnim. In v trenutku, ko se ji prvič ponudi prilika, da se upre stari markizi, se zgodi težka žalost: njena triletna Marija se po nesrečnem naključju utopi v jezeru Luizina bolest zaradi tragične izgube otroka poglubi še bolj prepada mešebojnega neumevanja med Luizo in Frankom, ki išče tolažbe v verski zašenešnosti. Franko se na skrivaj vrne domov, vendar se mora zaradi političnih preganjanj takoj skriti in se rešiti s ponovnim ubegom v Piemont. Smrt male Marije naposled omaje ledeni mr stare markize, a ne toliko zaradi tega, ker bi to beka vest, kolikor zaradi strahu pred kaznijo na onem svetu, in si zaželi, da bi videla Franka. A starka je dosledna v svojem napaču: ob priliki njunega srečanja, ko so tuji preganjanci že na sledi za Frankom mu velikušno odpušča, namesto da bi sama prosila odpuščanja. S tem pa se položaj ni spremenil, ker Luiza tudi nadalje odklanja slehern stik s staro markizo.

Roman se končuje s spravljivo vedrino. Luiza se ponovno prebija v življenje, premaguj svojo težko potrtost, in postane v drugič mat. Franko pa odhaja v osvobodilno vojno. Njun stari dobitnik, ujem

Novo četrletje Dobre knjige

V treh knjigah bosta izšla dva sijajna romana

V začetku prihodnjega tedna bo izšla roman naša, pri čitajči publiki že splošno priljubljene zbirke »Dobra knjiga«. Bo to danskega pisatelja H. P. Jac. »Borna« vnski roman »Borna« b'ogu. Preprčani smo, da bo sprejet z velikim zanimanjem. Z njim bo zaključeno drugo četrletje dobre knjige.

V tretjem četrletju te zbirke »Dobrih romanov« bo izšla naprej v dveh knjigah ophalno delo Louisa Bromfielda »Veliko deževje«, roman iz sodobne Indije sledi pa bo r man »Nihče se ne vrne«, znane italijanske pisateljice Alba de Cespedes. Oba slovit romana zaslužita v polni meri ime »dobra knjiga« in bosta brez dvoma kakor drugod po svetu tudi pri nas pravdu šila vse, ki ju bodo čitali.

Alba de Cespedes

»Nihče se ne vrne«

Roman je dosegel doslej 14 izdaj v Italiji in je preveden že v 17 tujih jezikih. Je to velik roman o mladih ljudeh. Pred nami se razvija usoda ne samo glavnih junakov, smih deklet, marveč tudi cele vrste drugih ljudi, ki so v zvezi z njihovim življenjem. Različni značaji in različne usode, dekliške sanje, majhne življenjske drame, izvrstno zajeti dogodki, ki se vrste s filmsko hrostojo, krašni opisi narave — vse to je mojstrsko pedano v tej umetniško zreli knjigi. Knjiga nas nauči spoznavati življenjske resnice, da se ne more niti vrniti v prejšnje življenje, da ni več poti nazaj, marveč same naprej, pa naj bo tam slabo ali dobro!

Louis Bromfield

»Veliko deževje«

Roman uživa svetovni sloves in je preveden že skoraj na vse evropske jezike. Pisatelj je dolgo živel v Indiji in je štiri leta p'sal svoj roman. V njem zaživi pred nami ta čudovita, za nas pravljica dežela, o kateri pravi sam pisatelj, da je dežela divjih pretvaranj, kjer sta okrutnost okrutnejša in lepota lepša, kakor kjerkoli drugje. Kajti to je dežela žgocnega sonca, izsušenih ravnin in divjih nalivov, kjer ni nikoli popolnega miru, dežela, pra k'na črn in divjih zveri, poplav, suš in potresov, dežela, kjer je narava pošast, ki je ljudje ne morejo ukrotiti. Osebe v romanu, domačini in Evropeci, so tako mojstrsko opisani, vsebina dela je tako zanimiva in napeta, da bo spadal ta roman med najboljše knjige, kar j'h izide v letošnji zbirki.

Jančič. Pogreb je vodil župnik Högnigmann. Nadalje je umrl pri Jesenicah Andrej Flajs, obveznik delovne službe. V Kranjski gori je umrl najstarejši mož v občini Peter Štrukef. Pokojnik se je rodil 7. julija 1848 in je bil torej letos dosegel 95. leto. Na Brezjah sta umrli Marjita Vidčeva in Michael Mokorel, v Trzinu 52letni Ivan Raden in 62letna Neža Megličeva, v Kamniku Jože Glušič, Florjan Sovinšek, Janez Homovec, Ivana Bernotova, Alojz Zupanc in Luka Smrečnik. V Koprki je umrl Jože Rotar.

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

SPORT

Medšolske sportne igre

Pestri izidi v odbojki po prvem dnevu turnirja

Ljubljana, 10. marca.

Tiskovni urad Fašistične zveze poroča: V soboto 27. februarja so se začele tekme za prvenstvo v odbojki med reprezentancami našega mesta. Udeležilo se jih je 18 moških in 14 ženskih skupin. Tekmovalci so predvajali zelo živahne in razgibane tekme. Nekaj tista so pokazala že lep napredek in znatno tehnično pripravljenost.

Prvi dan tekmovala so bili doseženi naslednji rezultati:

Skupina A (moški)

Srednja tehnična šola je premagala Učiteljsko 10:6, 8:10, 10:4; I. moška realna gimnazija je premagala II. moško realno gimnazijo 10:1, 10:7; IV. moška realna gimnazija je premagala II. moško realno gimnazijo 5:10, 10:7, 10:7; Klasična gimnazija je premagala Trgovsko akademijo 10:2, 10:3.

Stanje: Srednja tehnična šola I. moška realna gimnazija, IV. moška realna gimnazija in Klasična gimnazija po 2 točki, Učiteljske, II. moška realna gimnazija, III. moška realna gimnazija in Trgovska akademija 0 točk.

Skupina B (moški)

III. mešana mešanska šola je premagala II. mešano mešansko šolo 10:5, 10:7; I. mešana mešanska šola je premagala II. moško mešansko šolo 10:8, 10:5; Klasična gimnazija je premagala I. moško mešansko šolo 10:7, 10:8; II. moška realna gimnazija je premagala I. moško realno gimnazijo, ker je slednja odstopila; IV. moška realna gimnazija je

premaga III. moško realno gimnazijo 10:2, 10:3.

Stanje: III. mešana mešanska šola, I. mešana mešanska šola, Klasična gimnazija, II. moška realna gimnazija in IV. moška realna gimnazija po 2 točki, II. mešana mešanska šola, I. moška realna gimnazija in III. moška realna gimnazija 0 točk.

Skupina C (ženske)

Trgovska akademija je premagala Obrtno šolo 10:6, 5:10, 10:4; Trgovska šola je premagala Učiteljske 10:2, 10:2; I. ženska realna gimnazija je premagala II. žensko realno gimnazijo 10:4, 10:1.

Stanje: Trgovska akademija, Trgovska šola in I. ženska realna gimnazija po 2 točki, Obrtna šola, Učiteljske in II. ženska realna gimnazija 0 točk.

Skupina D (ženske)

I. mešana mešanska šola je premagala III. mešano mešansko šolo 10:6, 10:2; I. mešana mešanska šola je premagala II. žensko mešansko šolo 10:2, 9:10, 10:4; Klasična gimnazija je premagala I. žensko mešansko šolo 10:2, 10:3; II. ženska realna gimnazija je premagala I. žensko realno gimnazijo 10:1, 4:10, 10:1.

Stanje: II. mešana mešanska šola, I. mešana mešanska šola, Klasična gimnazija in II. ženska realna gimnazija po 2 točki, III. mešana mešanska šola, II. ženska mešanska šola, I. ženska mešanska šola in I. ženska realna gimnazija po 0 točke.

Šest parov na deskah v Novem mestu

Zanimiva boksarska prireditve za propagando v dolenski metropoli

Občinsko poveljstvo GILL-a v Novem mestu je priredilo v nedeljo lepo propagandno boksarsko ekskurzijo, v kateri so poleg mladih novomeških boksarjev sodelovali tudi znani tržaški in monfalkonski boksarji. Za to prireditev, ki je bila prva te vrste v Novem mestu, je vladalo izredno zanimanje in je bila prostorna dvorana Prosvetnega doma napolnjena do zadnjega kotička. Prisostvovali pa so prireditvi tudi vsi predstavniki novomeških vojaških in civilnih oblastev s poveljnikom Soške divizije generalom Elks. Macarjem in okrajnim civilnim komisarjem generalom konzulom Manu-Ricciem na čelu.

Organizacija prireditve je bila v rokah političnega tajnika g. Alfia Varinija in poveljnika občinskega GILL-a g. Pacornija, katerima so marljivo stali ob strani rutinirani tržaški sportniki. Vse borbe so bile določene na tri kroge po 3 minute in zaradi brezhibne organizacije je ves spored res potekel brez vsakega zavlačevanja, kar je dalo prireditvi še večjo privlačnost. Tehnični rezultati:

Mušja teža. Kot prvi par sta stopila na deske mladi Novomešan Adamič in njegov večji nasprotnik Berna iz Trieste. V prvem krogu se Adamič nikakor ne more znajti in vidna je velika premoč večjega in bolj rutiniranega Triestina. Šele v repizir se nekoliko znajde tudi Adamič in s nekaj prav dobro merjenimi udarci požen Berno v obrambo. V tretjem krogu sta oba mlada boksarja že precej utrujena, vendar prihaja tehnika Berne vedno bolj do izraza. Borba se konča neodločeno, kar pa je le velik uspeh za mladega Adamiča, ki je ta dan prvič nastopil med vrvmi, in sicer proti mnogo bolj izkušenemu nasprotniku.

Pešna teža. Tudi druga ekskurzijska borba med Triestincem Ilasom in Mitrijem iz Monfalcone se je končala neodločeno, vendar je bila kljub temu prav zanimiva, saj je izenačenost moči obeh partnerjev tu in tam nudila nekaj skoraj prvenstvenih odlomkov.

Petelinja teža. Tudi v tej teži sta se spoprijela stara medsebojna rivala Georgetti iz Trieste in Caretti iz Monfalcone. Ta borba je bila najlepša vsega dneva, v kateri je posebej prišla do izraza tehnična premoč za glavo manjšega Carettija. V prvih dveh spoprijemih Georgetti še nekako drži borbo odprto, v tretjem pa pritiska Caretti svojega nasprotnika ponovno ob vrvi ter mu zadaja vrsto udarcev v polno. To je bila vedna slika premoči tehnike nad močjo in tudi Carettijeva zmaga po točkah je bila več kot zaslužena.

Lahka teža. Borba med Sossičem (Trieste) in Blagiotijem (Novo mesto) je bila vsa prepletena prav napetih podrobnosti. V prvem krogu ima vso pobudo Blagioti, dočim se Sossič samo brani in le redko s silovitimi udarci preide v napad. V repizir Sossič že v začetku pritiska Blagioti, dočim se Sossič ima vso pobudo Blagioti, dočim se Sossič samo brani in le redko s silovitimi udarci preide v napad. V repizir Sossič že v začetku pritiska Blagioti, dočim se Sossič ima vso pobudo Blagioti, dočim se Sossič samo brani in le redko s silovitimi udarci preide v napad.

Peresna teža. Največje zanimanje je vladalo za nastop prvaka treh Venezij Colette iz Trieste, ki je nastopil proti svojem staremu tekmecku Fornicoli iz Trieste-Comissa. Toda Colette to pot ni opravičil nad in kljub precejšnji zagrizenosti obeh nasprotnikov je bila ta borba najbolj dolgočasna med vsemi, tako da je občinstvo h koncu celo izžvižgalo Colette, ki je sicer zmagal po točkah.

Srednja teža. V tej teži je nastopil mlada novomeški boksarjev mladi Zevnik proti rutiniranemu Triestincu Zoku. V prvem krogu je Zevnik še uspelo obdržati borbo odprto, toda že takoj po otvoritvi se je vse bolj videla Zokova tehnična premoč in večja rutiniranost. V drugem kolu pritiska Zok Zevnika čisto ob vrvi ter ga obdeluje z dobro merjenimi udarci v polno. Zevnik — to je očitno — je brez vsake tehnike in premalo pazi na kritje, tako da prejema vse udarce partnerja v polno. Proti koncu kola ga tudi podere s silovitimi udarci na tla, vendar se Zevnik pobere še pravočasno. V zadnjem delu omaga Zevnik po prvih udarcih popolnoma in z nekaterimi dobro merjenimi pestni ga prisili Zok, da opusti nadaljnjo borbo; Zok zmagata tako zaslužen s tehničnimi k. o.

Ta prireditve, ki so v njej doživeli svoj ognjeni krst mladi novomeški boksarji, je v vseh pogledih uspeša prav dobro. Razveljavo je pri tem najbolj, da so mladi Novomeščani dokazali, da so zmogni izboljšanja in bodo tudi s pridnim in sistematičnim treningom tudi v boksu še lahko dosegli lepe uspehe.

Mali oglasi

Kdor želi službo plačati na vsako besedo L. — 30. na dr. in prov. takoz — 50. na dajanje naslova ali štiro L. 2. Najmanjši iznos na te oglase je L. 1. — Za število in doplačila je plačati na vsako besedo L. 1. — na vse druge oglase L. — 50. na besedo, na dr. in prov. takoz L. — 50. na dajanje naslova ali štiro L. 2. Najmanjši iznos na te oglase je L. 10. —

Assumo telefoniste 18-25 anni minima licenza scuola media inferiore conoscenza lingua croata oppure sloveno. Lire cinquanta giornaliere residenza Lubiana. Nazionalità italiana. Scrivere Cassetta 63 B Unione Pubblicità Italiana - Venezia

Hišni posli dobijo službo

Postrežnico pridno, pošteno, za do polne sprejem. Zdravje, Ljubljana, Stari trg 30. 3945-1a

Postrežnico sprejem na nekaj ur dnevno ali za par dni tedensko. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3939-1a

Dekle

vajeno hišnih in poljskih del dobi mesta v večji hiši. Plača dobra. Nastop takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3937-1a

Vajenci (ke)

Vajenka se sprejme takoj. Anton Dežan, Bielewska 69a (Trževska). 3948-44

Učenko

za trgovino z meš. blagom sprejem. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dežela«. 3935-44

Vajenka

ali vajenka za krojaštvo sprejem takoj. Ilvoz krojač, Zvezna 8, Zelenja Jama. 3924-44

Pouk

Profesor brezposeln, z drema otročičkom, sže in strukcije ali kako podobno zaposlitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vesten«. 3947-4

Hitro se naučite

italijanske in nemške, če imate res dobro voljo do učenja. Podučujem začetnike in nadaljevalce. — Takojšnja konverzacija. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hitro se naučim«. 3938-4

Kupim

Tehnico precizno, rabljeno, nošlost do 3 kg. kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tehnico«. 3940-7

Srebrne predmete

in star srebrn denar kupim. Pridem ogledat na dom. Cenjene naslove prosim poslati na ogl. odd. Jutra pod »Srebrno«. 3941-7

Sprejem telefoniste 18 do 25 let, najmanj mala matura z znanjem hrvaškega ali slovenskega jezika, petdeset let dnevno, bivalje Ljubljana, narodnost italijanska. — Pište

Cassetta 63 B Unione Pubblicità Italiana - Venezia

Polhove kože,

lisice, mačke, dehorje, kunje in vse druge kupuje po zelo visoki ceni. Zdravje, Ljubljana, Stari trg 30. 3594-7

Brezove metle

kupite pri Gospodarski zvezi v Ljubljani, Bielewska cesta št. 29. 3952-7

Otroške vozičke

kupite, prodaste ali zametite pri »Promet (naspr. Krževniške cerkve). 3983-7

Srebrne predmete

in kovance kupim. Plačam najvišjo ceno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Srebrno«. 3937-7

Prodaj

Moderni čevlji, sivi, letni, št. 39, na prodaj. 3945-6

Otroški voziček

športni, predvojni in delovne moške čevlje napredaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3927-6

Knjige

Mlakarjeve planinske spise, kupim: I. zvezek, brezhiben, vezan. Prodaj: II. in III. zvezek, nov, vezan v celo platno, komad po 35 lir. Na vabilo pridem v pisarno, ali na dom. R. Puc, Ljubljana, Prekmurška 2. 3932-8

Auto, moto

Jawa 250 ccm (Duplexblokmotor) vol. št. 111, najnovejši model, Rudge 500 ccm OHV zelo ugodno na prodaj. Ogled Tovarna Zalogov, Tržaška 40. 3944-10

Radio

Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesenti naj se zgledajo v potrdilo mestnega poštavstva pri vrstki Philips. Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. ki bo takoj dvignila aparat iz hranbe. 3914-9

Radio!

Kupimo radio-aparate iz uradne hranbe. Interesenti naj se zgledajo v potrdilo mestnega poštavstva pri vrstki Philips. Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. ki bo takoj dvignila aparat iz hranbe. 3914-9

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Radio!

Izrabite ugodno priliko, da zamenjate Vaš radio-aparat pri vrstki Philips. Radio D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6. 3913-9

Pohištvo

Vsem interesentom sporočamo, da smo prejeli v zalogo pohištva v šaki, Gospodarska cesta 95 nekaj prvotno izdelanih kuhinjskih, spalnih in jedilnih. Brezobvezno ogled vsak dan od 14. do 15. ure. 3904-12

Samska soba

krasna s kavcem, visoko in nizko omaro ter jedilno kredenco itd., vse kot v novem stanju, skupno ceno 4800 Lir napredaj. Tržički delavica Šušteršič, Bielewska 13 (Figovec, levo dvorišče). 3946-12

Divan

malo rabljen, kupim. Ponudbe na ogl. oga. Jutra pod »Divane«. 3926-12

Kapital

12.000 Lit meničnega enoletnega posojila na podlagi 1.500.000 vredne realne te ščem od privatne strani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobre obresti po dogovoru«. 3903-16

Posest

Hišo v Beogradskem okraju, novo enonadstropno, tri-stanovanjsko, z 300 kv. m vrta prodam takoj. Samo resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobre obresti po dogovoru«. 3903-16

Hišo ali vilo

v Ljubljani, brez posredovalca kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »500.000«. 3953-20

Parcela

še od 23.000 lit prodaj real. pisarna Pristavec Franjo, Ljubljana, Cesta Arnela Rea št. 3 (Bivša Gospodarska cesta). J.235-M-20

Četrtno hiše,

nov, trietaže prodam. Ostalo po dogovoru. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3925-20

Živali

Zeleni papagajček je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Zeleni papagajček

je ušel. Sliši na ime »Jakec«. Najditelj naj ga vrne: Mihalek, Gregorčičeva 23/I. 3936-27

Izgubljeno

Očala z rumenim okvirom sem izgubil. So drag spomin. Vrnejo naj se proti nagradi na Rimske trg 8/II, desno. 3942-28

Moška ura

pokvarjena, se je našla pred pošto. Dobi se Pucinijska 2/II, desno. 3933-28

Črna etui

s petimi ključi se je izgubila. Vrnejo naj se proti nagradi na Rimske trg 8/II, desno. 3942-28

Stroji

Pisalni stroj v dobrem stanju ali v uporabi, lahko tudi cila, stalno kupuje in plača največje cene. Everest, Prešernova 44, 211-N-J-29

Šivalni stroj

»Singer«, skoraj nov, električno svetilko, prodaj za 4600 Lir. Poženel, Bežigrad, Sv. Marka 27 (mestne hiše). 3929-29

Šivalni stroj

boljši in elektrifikator 5 KS kupim takoj. Kejak, Brankova ul. 5, Bežigrad. 3932-29

Informacije

G. Janežič Alojz, bivši sluga Hotel Štruncel naj se nujno zgleda v Kolodvorski